

01

Januar 2012
Årgang 148

budskabet

Tidsskrift for bibelstudium, trosliv og mission

Tema | Missional og/eller luthersk?

Pejlemærker for en missional kirke
Selve evangeliet er på spil
Hverdag med Jesus

INDHOLD

LEDER

- 02 MISFORSTÅET ISOLATION
OG TILPASNING
Ole Solgaard

TEMA

- 04 ER DEN MISSIONALE BEVÆGELSE
KEJSERENS NYE KLÆDER?
Lasse Holmgaard Iversen
- 08 PROBLEMFELTER I DEN
MISSIONALE TÆNKNING
Jens Ole Christensen
- 12 SELVE EVANGELIET ER PÅ SPIL
Peter Olsen
- 16 PEJLEMÆRKER FOR EN
MISSIONAL KIRKE
Jens Lomborg
- 19 BYTTECENTRALEN
Roar Steffensen

FOR TROEN

- 20 HVERDAG MED JESUS
Frank Risbjerg Kristensen
- 24 MENIGHEDENS SKJULTE SKØNHED
Henrik Nymann Eriksen

HORISONT

- 28 ET VALG OG DETS KONSEKVENSER
- 29 ÆGTESKAB STYRKER VELSTAND

BEKENDELSES- SKRIFTER

- 30 DEN APOSTOLSKE TROSBEKENDELSE
Asger Chr. Højlund

BØGER

- 33 99 STYKKER BRØD
- 34 EN BEVÆGELSE I BEVÆGELSE
- 35 GUD FOR SKEPTIKERE
- 36 PLIGTEN AT ELSKE

ISSN 0901-4802

www.budskabet.dk

Budskabet udkommer seks gange om året;

Januar, marts, maj, juli, september og november.

Artiklerne i Budskabet afspejler ikke nødvendigvis redaktionens synspunkter, men redaktionen er ved deres optagelse ansvarlig for, at holdninger og synspunkter må kunne rummes inden for det, som LM står for.

Eftertryk og citering er tilladt med tydelig kildeangivelse.

Layout Amalie Puggaard Poulsen

Tryk Øko-Tryk

Pris Abonnement: 240 kr. Unge under 30 år: 140 kr.

Udgiver og ekspedition

Luthersk Mission

Industrivænget 40, 3400 Hillerød

tlf. 4820 7660

d1m@d1m.dk

www.d1m.dk

Redaktion

Ole Solgaard (redaktør)

Enggårdsvvej 39, Kragelund, 8723 Løsning
tlf. 2327 1253, os@d1m.dk

Lene Due Madsen, lærer, Gudhjem

Inge Bøgel Lassen, lærer, Aalborg

Christian Haahr Andersen, leder af Café Kilden, Herning

Per Westh Jensen, stud.teol, København

Lene Malmgaard, gymnasielærer, Aarhus

LEADER

MISFORSTÅET ISOLATION OG TILPASNING

AF OLE SOLGAARD

.....

Det har været gængs at tale om, at vi skal være i verden, men ikke af verden. Vægtlægningen har været lidt forskellig i forskellige perioder og i forskellige miljøer. Anliggendet er evigt aktuelt og bibelsk, idet det er inspireret af Jesu bøn i Johannesevangeliet 17.

Man kan let falde i en af to grøfter. Man kan fokusere så meget på *ikke af verden*, at man i praksis kommer til at isolere sig fra omverdenen. Eller man kan fokusere så meget på *i verden*, at man i praksis kommer til at tilpasse sig omgivelserne. Isolation *eller* tilpasning.

Og så er der faktisk en tredje grøft. Det er formentlig den, de fleste af os er tilbøjelige til at falde i. Nemlig at falde i begge

førstnævnte grøfter samtidig. Det sker, når man lever *af* verden, men ikke *i* verden. Så isolerer man sig i et kristeligt ghettomiljø, mens man samtidig tilpasser sig en verdslig livsstil. Isolation *og* tilpasning!

Mange af os har alt for få og alt for tynde relationer til endnu-ikke-kristne mennesker. I nogle tilfælde fordi vi bevidst eller ubevidst tænker, at de er "farlige" at være sammen med. så vi må nok hellere holde os for os selv og hygge os med vores kristelige venner. Men hvordan skal de lære Jesus at kende, hvis vi aldrig bruger tid på at være sammen med dem som medmennesker?

Samtidig ser det ud til, at vi lader os præge mere og mere af verdslig kultur og livsstil. Og det bliver ikke mere fromt, bare fordi det sker i kristelige ghettoer. Materialismen og den verdslige seksualmoral har

jo ikke mindre påvirkningskraft på os, når vi har placeret os i sofaen mellem kristelige venner og familie foran "husalteret".

Menneskeligt og kulturelt modtræk

Mange i vores miljø er mere reserverede over for *verdslige mennesker*, end de er over for *verdslig kultur*. Man er ikke så bange for at blive for materialistisk eller for optaget af fodbold og fornøjelse. Men man er bange for at være for meget sammen med almindelige verdslige mennesker i nabolaget, i politik og skole.

Mon ikke Jesus ville have ønsket det modsat? Åbenhed over for *mennesker*, men afvisning af *verdslighed*.

Vi er sat til at være medmennesker – også med vores endnu-ikke-kristne medborgere.

Intro til tema

Det er en bred strømning, vi forholder os til med temaartiklerne i dette nummer. Den kan være lidt svær at "fange".

Derfor har vi bedt Lasse H. Iversen om en nøgtern præsentation af den missionale tænkning. Vi finder det værdifuldt at tænke om os selv som en del af Guds sendelse med evangeliet til verden, *missio Dei*.

Den missionale strømning trænger til et modspil. Ikke mindst til de uklarheder, der ligger mellem linjerne. Man får en fornemmelse af, at mange af strømningens fortalere overser, at man må fødes på ny og flyttes fra "døden" til "livet" for at komme ind i Guds rige. Man kan også få en fornemmelse af, at Guds frelsesvilje overvinder alt til sidst uanset tro eller vantro.

Peter Olsen fokuserer på, hvorvidt forståelsen af evangeliet er på spil i nyere missionstænkning. Jens Ole Christensen stiller nogle kritiske spørgsmål. Herunder peger han på risikoen for at blive mere fokuserede på menigheden end på Kristus.

I Jens Lomborgs artikel er der inspiration og pejlemærker for en missional praksis. Vi ønsker at lade os forme af evangeliets indbyggede kraft og trang til at spredes.

Vi håber, at temaartiklerne som helhed kan skabe refleksion og afklaring. Der er forskydninger i den missionale trend, som vi distancerer os fra. Der er elementer, der trænger til et evangelisk luthersk korrektiv. Og der er udfordringer til mission i praksis, som vi ikke kan lade ligge.

De er jo Guds mennesker. De er genstand for hans kærlighed. Og de må være omfattet af vores næstekærlighed, både som givere og modtagere.

Samtidig er der elementer i kulturen, der er drevet af Satan og hans tidsånd, som vi må afholde os fra og danne modkultur til.

Nogle tenderer til at være isolerede og kulturforskrækkede. Andre tenderer til at blive verdslige i praksis og glemmer gudsfrygten. Vi må alle lære af Paulus, når han opmuntrer Timotheus til at tage imod alt, hvad Gud har skabt, med tak (1 Tim 4,1ff) og samtidig advarer mod at elske nydelser højere end Gud (2 Tim 3,4).

Det er nok ikke uden grund, at både *gudsfrygt* og *næstekærlighed* fylder meget i vores bibel.

VELKOMMEN TIL NYE LÆSERE

Vi har denne ene gang valgt at udsende Budskabet kvit og frit til alle Tro & Missions abonnenter.

Det er vores håb, at I får lyst til mere. Med Budskabet forsøger vi at komme et spadestik dybere i en overfladisk tid.

Vi glæder os over de mange nye abonnenter, vi har fået i efteråret. Og vi ser frem til at modtage tilmeldinger fra rigtig mange af jer, der nu har fået en smagsprøve.

Får du noget godt ud af at læse Budskabet, må du meget gerne anbefale det til *andre*. Har du kritik af bladet, må du meget gerne sige det til os i redaktionen.

Både nye og gamle læsere ønskes et godt nytår – det *Herrens* år 2012!

TEMA

Er den missionale bevægelse kejserens nye klæder?

AF LASSE HOLMGAARD IVERSEN

Om det er kejseren, der har fået nye klæder, eller om der er kommet nye lædersække til den gamle vin, er en overvejelse værd, når vi taler om den missionale bevægelse.

For hvad er forskellen på at være *missional* og *missionsk*? Det sidste kender vi nok til – både når det bruges som et nedsættende mærkat, og når vi stolt vedkender os, at vi ønsker at nå mennesker med evangeliet. At være missional er dog en nyere betegnelse, som flere er lidt uforstående over for, for hvad er det nye i det missionale?

Lad os slå fast, at det at være missional i udgangspunktet handler om, at mennesker må blive frelst! Den missionale bevægelses

sigte er, at kirken må udleve missionsbefalingen i den verden, som den er en del af.

Der er dog også forskel på at være *missionsk* og være *missional*. Særligt når der ses på teologien bag de to positioner.

Vi vil her se på grundlaget for og hensigten med den missionale bevægelse. Da bevægelsen er meget bred og har mange repræsentanter, tages der her udgangspunkt i nogle af bevægelsens helt grundlæggende tanker og idéer. Der vil derfor kunne gives en meget mere fyldig præsentation.

Bevægelsens repræsentanter er en meget bred flok – også i bibelsyn og evangelieforståelse. Det ses også i den litteratur, som er skrevet med afsæt i den missionale bevægelse, som præger markedet af kristen

litteratur. Betragt derfor denne artikel som en introduktion til et ganske omfattende emne.

Missio Dei

Den missionale bevægelse er en brugbar strømning i den udfordrende missionssituation, vi står i i Danmark. Man kan dog ikke uden videre anse det at være *missional* for en ny måde at være *missionsk* på, eller blot anse det for at være en ny *metode*. Dermed springer man nemlig over en lang række mellemregninger, og man forstår derved ikke det egentlige anliggende i den missionale bevægelse.

Grundlaget for den missionale bevægelse er forståelsen af mission som *Guds mission*

Missio Dei; Mission er en del af Guds væsen, han *er* mission.

(latin: *missio Dei*). *Missio Dei*-tænkningen blev gradvist formuleret i midten af det tyvende århundrede, og den dækker over en forståelse af mission, som værende Guds væsen. Det centrale er sendelsen, som tager sit udgangspunkt i Treenheden, hvor Gud Fader sender Gud Søn til verden, og sammen sender de Gud Helligånd. Denne sendelse er kirken en del af – men ikke ansvarlig for.

Man taler altså om mission som en del af Guds væsen, og at han *er* mission. Tidligere havde man forstået mission alene som en del af *kirkens virke*, men i takt med at man i missionsteologiske kredse begyndte at tale om mission som en del af *Guds væsen*, var denne forståelse ikke længere dækkende. Derfor var det netop forholdet mellem mission og kirke, der prægede diskussionerne hos mange missionsteologer i midten af det tyvende århundrede. Ud af disse diskussioner opstod begrebet *missio Dei*.

Bibelsk begrundelse

Bibelteologisk er *missio Dei* ganske velbegrundet. Man ser bl.a. en klar sammenhæng mellem frelseshistorien og forståelsen af Gud som mission. Kort sagt betyder det, at når vi i Første Mosebog 12,3 læser, at Gud giver Abraham løfter om, at alle

jordens slægter skal velsignes i ham, så opfyldes denne velsignelse først endeligt, når mennesker ud over hele jorden tager imod frelsen i Kristus. Gud ønsker, at alle skal få del i frelsen i Kristus, hvilket vi fx ser i Lukasevangeliet 24,46-49, hvor Jesus sender disciplene ud med evangeliet til hele verden.

Klarest udtrykkes *missio Dei* dog i missionsbefalingen i Johannesevangeliet: "Som Faderen har sendt mig, sender jeg også jer". Da han havde sagt det, blæste han ånde i dem og sagde: "Modtag Helligånden! Forlader I nogen deres synder, er de dem forladt, nægter I at forlade nogen deres synder, er de ikke forladt" (Joh 20,21f).

Disciplenes sendelse står altså i forhold til den sendelse, som Jesus selv er en del af. Han udruster dem til denne sendelse ved at give dem Helligånden, hvormed de også får mandat til at tilgive og nægte tilgivelse. Dette mandat gives ikke blot til dem som personer, men til dem som repræsentanter for kirken. Det er forudsat, at Helligånden virker igennem dem, sådan at det er Gud selv og ikke mennesker, som tilgiver og nægter tilgivelse. Disciplene og vi sendes ud med evangeliets budskab om, hvilken betydning Kristi død og opstandelse har for menneskeheden!

Derudover understreger Jesus, at mission

er *sendelse*. Det at være sendt er et gennemgående tema hos Johannes, men det går primært på Faderens sendelse af Jesus. Nu sættes Helligånden, og derefter disciplene, ind som nye led i denne sendelse, og det er dermed tydeligt, hvilken orden sendelsen sker i: Faderen – Sønnen – Helligånden – Kirken.

Treenig Gud i mission

Hvis man ser på, hvilke konsekvenser det får for forståelsen af mission, at vi arbejder mere konsekvent med den trinitariske² sendelse, vil vi opdage, at forskellige aspekter knytter sig til hver sin person i treenheden:

Gud Fader er universets skaber og opretholder, og han er derfor herre over alt i denne verden. Det betyder også, at Gud virker uden for kirken, bl.a. gennem landes og menneskers ageren i verdenshistorien og generelt i sit skaberværk. Det betyder også, at omsorg for mennesket og livet her på jorden har betydning for Gud – også i en missional optik.

Gud Søns død og opstandelse er klimaks i såvel verdenshistorien som i frelseshistorien. Den har ikke kun konsekvens for dem, der i tro tager imod Kristus og frelses. Den er også forudsætningen for genoprettelsen ➤

Hovedaktør; Mission er Guds ansvar og en del af hans ageren i verden.

og nyskabelsen af himmel og jord, som vil ske efter dommens dag. Kernen i det evangelium, vi sendes med, må derfor være, at Kristus døde og opstod for alle. Og målet må være, at mennesker må komme til tro på ham.

Gud Helligånd opbygger og udruster kirken i dens sendelse, men er ikke begrænset til kun at virke gennem kirken. Ligesom Gud Fader også virker i verdenshistorien og Gud Søns forsoning gælder hele skabningen, så virker Gud Helligånd også i hele universet. Altid med det formål at gøre Kristi forsonende død og opstandelse gældende overalt.

Praktiske konsekvenser

Det er måske nemt at erklære sig enig i denne forståelse af mission, som *missio Dei*. Men beskrivelsen er måske lidt bred og diffus. Mission er i fare for at blive ligegyldig, hvis næsten alt kan siges at være mission. Hvad er mission så i sidste ende..?

Det betyder også, at der er vidt rum for vægtlægningen af centrale spørgsmål om omvendelse og frelse. Af samme grund findes der inden for *missio Dei* forskellige retninger, med forskellig vægtlægning. Derfor er det ikke alt, som der står *missio Dei* ved, der er lige godt funderet i Skriften. Men der er stadig gode ting at hente. Det gælder fx:

- Gud er første- og hovedaktør i al mission. Missionen er hans ansvar og en del af hans ageren i verden.
- Evangeliet om Kristus er kerne i missionen, men vi får også det skabelsesteologiske aspekt med. Det gør missionens virkeområde bredere, hvilket også giver os et bedre afsæt for at tale om evangelisation og diakoni som uadskillelige i mission.²
- Mission bliver ikke noget, vi vælger til og *gør* – det er noget, vi *er*. Og det bliver rettelig forstået noget, som *Gud* er! Alt for ofte er *mission* kommet til at lyde som noget, vi skal vælge at gøre. Det er jo i virkeligheden ikke klar tale, hvis det allerede er en del af det at være kristen og kirke. Med den klare vægtlægning på mission som sendelse, så er mission ikke bare en mulig aktivitet. Det er i stedet en del af vores 'væren', og de missionerende aktiviteter udspringer så deraf.

Missional kirke

Som antydnet var der tæt sammenhæng mellem *missio Dei*-tænkningens opståen og forholdet mellem mission og kirke. I den missionale tænkning er kirken ikke en "frelses-anstalt", men en del af Guds evige

sendelse. Mission er en del af dens natur, og ikke blot en aktivitet.

Med denne forståelse af sammenhængen mellem kirke og mission kunne man naturligvis ikke sidde den tiltagende sekularisering overhørig.

Disse to elementer blev startskuddet til at tale om en *missional kirke*. Sekularisering er et vestligt fænomen, og det er derfor først og fremmest kirken i Vesten, som den missionale bevægelse henvender sig til. Skal man sige det kort, så kendetegnes den missionale bevægelse ved tre principper:

1 **Et opgør med den konstantinske tænkemåde**

Siden kejser Konstantin i 313 fredede kirken i Romerriget, har den vestlige kultur og kristendommen været tæt forbundne. Denne tætte forbindelse er imidlertid under opløsning, fordi sekulariseringen præger både kultur og samfund. Denne nye situation er en unik mulighed for kirken til at finde sin identitet som udskilt af samfundet. Man ønsker dermed ikke alene at tilpasse sig en ny situation, men man går ind i et opgør med den konstantinske tænkemåde for kirkens egen skyld.

Lasse Holmgaard Iversen, f. 1982

Cand.theol. 2011

Specialeskrivning om den missionale bevægelse og Luther
Landssekretærvikar i Evangelisk Luthersk Netværk

2 *Missio Dei*

Kirken er en del af den treenige Guds sendelse. Mission er en del af dens væren.

3 *Kirken som mod-kultur*

For at kirken kan være mission, må den være fri af samfundet. Det er kirkens opgave at kritisere kulturen og samfundet og positivt vise en anden måde at leve på end den gængse. Det kan den ikke, hvis den er så infiltreret i stat og samfund, at den, ved at kritisere samfundet, også kritiserer sig selv, og dermed mister sin integritet.

Hvis dette skal praktiseres, vil det få vidtrækkende konsekvenser – i hvert fald i en dansk, luthersk kontekst. Derfor er der naturligvis mange spørgsmål, som melder sig. Blandt andet anfægter dette Luthers lære om de to regimenter. Med denne lære ville Luther vise, hvordan forholdet mellem kirke og samfund bør fungere. Hans forudsætning var, at de er uadskillelige. Den missionale bevægelse sætter spørgsmålstegn ved, om denne forståelse er relevant i dag, hvor kirke og samfund i højere og højere grad glider fra hinanden. En overvejelse må derfor være, om der er teologiske pointer i

toregimentelæren, som vi smider ud med badevandet, hvis vi tager den fulde konsekvens af den missionale kirke-tænkning?

Som medlem af Den danske Folkekirke opstår desuden et spørgsmål om, hvorvidt denne konstellation er holdbar. Det er i hvert fald ikke konsekvent missional tænkning. Samtidig skal det dog nævnes, at der netop i det folkekirkelige Skandinavien er gjort en del forsøg på at være missional kirke i et folkekirkeligt regi, som det er interessant at følge.

Relevante udfordringer

De udfordringer, som den missionale bevægelse stiller os over for, har for mig at se relevans, når vi skal forholde os til det at være kristen og kirke i dagens Danmark. Udfaldet af disse udfordringer er dog ikke givet på forhånd, men kræver grundige overvejelser.

En af udfordringerne går på, at mission i højere grad end tidligere bør have plads i vores tænkning og praksis. Det kan måske virke provokerende for os, som er en del af vækkelses- og missionsbevægelserne i Danmark, men en "missionsk" arv er ikke nødvendigvis lig med en klar missionstænkning og -praksis i en ny tid.

En anden udfordring er afviklingen af det konstantinske samfund, som ser ud til at

foregå, uanset om vi bryder os om det eller ej. Derfor er udfordringen til at forholde sig til folkekirkens situation i denne nye kontekst særdeles relevant.

Arbejdet med disse udfordringer er det nødvendigt med pejlemærker. Det mest afgørende pejlemærke må være, hvad der fører mennesker til tro på Kristus. Vi må ikke gå på kompromis med en sund, nådemiddel-baseret kristendom. Samtidig må vi huske, at vi, med en sund tro og god teologisk arv, ikke skal være bange for at lade os udfordre.

1 Trinitarisk: vedr. treenheden.

2 Denne tænkning afspejles i mange missionsdokumenter, hvoraf Cape Town-erklæringen må være et af de nyeste, se fx afsnittet Vi elsker Guds mission i erklæringens første del.

TEMA

Problemfelter i den missionale tænkning

AF JENS OLE CHRISTENSEN

.....

Jeg er ikke et øjeblik i tvivl om, at den traditionelle kirke og de traditionelle missionsbevægelser har meget at lære fra missional kirketænkning.

Det vil ærgre mig, hvis denne artikel¹ bliver forstået som en advarsel mod al form for missional kirketænkning. For sådan er den ikke ment!

Hvis jeg skal feje for egen gadedør: Efter tæt ved syv år som generalsekretær i LM er min konklusion, at jeg er ansat i et dynamisk *internationalt* missionsselskab, som har et langt mere stillestående *hjemmearbejde*. Et hjemmearbejde, der kunne lære meget både fra sin egen internationale afdeling og fra missional kirketænkning.

Det gælder ikke mindst på to punkter: Dels om at tænke mission ind i alle dele af forsamlingernes liv – og i alle dele af medlemmernes liv – og dels om at tænke holistisk om mission. Det vil især sige: forbinde evangelisering og diakoni.

Men nu tillader jeg mig altså at gøre opmærksom på nogle diskutabile punkter. Måske kan det bidrage til, dels at det gode i den missionale tænkning ledes ind i de traditionelle missionsbevægelser på frugtbar vis, og dels kan en dialog med de traditionelle missionsbevægelser måske også gavne den missionale trend.

Jeg vil i denne rolle også tillade mig at lufte nogle teologiske mavefornemmelser. Måske viser de sig at være forkerte; men i så fald har overvejelsen da lige været forbi dem.

Et buzz-word som alle bruger

Og lad os begynde med mavefornemmelserne.

Det er svært at have undgået ordet *missional* i de senere års kirkeliv. I en del miljøer kan folk ikke lukke munden op uden at bruge det, og ind imellem kan man have mistanke om, at det bruges om alt. Det er blevet et buzz-word, som alle bruger og ingen modsiger.

Selve denne enorme italesættelse virker suspekt. Det er nemlig ikke svært at påvise både i kirkehistorien og i åndshistorien generelt, at et tema i dets dødsdansk op-ideologiseres voldsomt.² Ligesom en stjerne bliver meget stor – en supernova – lige inden den forsvinder, sådan kan man spørge, om det missionale er en supernova, der italesætter mission, fordi mission i praksis fylder

Problem; Man kan være uenige om alt og stadig være fælles om at være missionale.

mindre og er ved at forsvinde.

Rammetænkning med forskellig teologi

Det skal man jo virkelig ikke bebrejde "de missionale". Men hvis det er rigtigt, er det en alvorlig påmindelse til os alle. I denne forbindelse er det også interessant, at missional kirketænkning i praksis er en teologisk rammetænkning, der kan fyldes ud af meget forskellige teologier.

Det er først og fremmest en menigheds- og kirketænkning, som vil understrege, at mission ikke er en arbejdsgren af menighedens liv, men en del af selve menighedens DNA. På den baggrund er det muligt at være både luthersk, baptist, pinseven, konservativ og temmelig liberal og stadig med rette bære mærkatet *missional*. Man kan, i hvert fald i princippet, være uenige om alt og stadig være fælles om at være missionale.

Det er i og for sig fint nok. Der bliver bare det spørgsmål tilbage, om det missionale truer med at blive indholdstomt og måske endog blive et teologisk bekvemlighedsflag, hvorunder man kan undgå at forholde sig til en lang række vanskelige og vigtige teologiske spørgsmål.

Det er jo påfaldende at, hvor glosen *mis-*

sion lugtede ilde for få år siden, er den nu blevet så stueren, at alle dele af kirken – måske med undtagelse af Tidehverv – kan samles til konference om den.

Afsæt i kirketænkning

Og hermed bevæger jeg mig til det, der er mere end teologiske maveførmelser. Det er nemlig indiskutabelt, at "det missionale" netop har afsæt i kirketænkningen. Det betones at mission er en del af *kirkens DNA*. Missionstænkningen rodfæstes i *eklesiologien*, dvs. læren om kirken.

Der er i det mindste en nuanceforskel til missionsbevægelsernes klassiske tale om mission, der rodfæster missionstænkningen i *soteriologien*, dvs. læren om frelsen.

Bare et par eksempler: Når den norske missionær Asbjørn Aavik skulle begrunde mission, talte han om, at "missionens bjerg" ikke er Oliebjerget, hvor missionsbefalingen blev givet – men Golgata, hvor synden blev sonet. For da Jesus døde for alle menneskers synd, blev det et budskab for *alle* mennesker.³

Jeg har ofte hørt Luthersk Missions mangeårige generalsekretær Leif Rasmussen betone, at man ikke kan prædike over Johs 3,16 uden at tale om mission: "Således elskede Gud *verden*...". Så skal verden også

høre det.

Nogen vil uden tvivl kalde dette en spidsfindig nuanceforskel. Jeg gør bare opmærksom på, at Asbjørn Aaviks og Leif Rasmussens missionsudfordring ikke kan tænkes uden om *evangeliets indhold*. Det kan den missionale kirketænkning – i hvert fald i princippet – og det bør vi i mødet med den missionale trend være opmærksomme på.⁴

Hvad knyttes forventningen til?

Dette leder direkte til næste – og måske vigtigste – opmærksomhedspunkt: Den missionale tænkning kører, så langt jeg er orienteret, uden om nådemidlerne: Ordet, dåben, nadveren ...

Hvis de nævnes, spiller de ingen definerende rolle i tænkningen.

Og det får altså store konsekvenser. For dermed knyttes forventningerne til *menigheden* og ikke til *nådemidlerne*. Det siges måske ikke direkte, men man kan registrere det, når man ser, hvad taletiden bruges til, og hvordan uddannelsesmidlerne prioriteres:

Så bliver lederskabet så enormt vigtigt. Så bliver det gode og trygge miljø i menigheden et afgørende missionsmiddel. Så fokuseres der enormt meget opmærksomhed på former, metoder, processer og person- ➤

De forpligtende fællesskaber i de evangelikale miljøer har været gode afsæt for mission og hjulpet mange mennesker til at bevare troen.

ligheder. Og så bliver mobiliseringen af alle menighedsmedlemmer som missionale et afgørende succeskriterium.

Jeg ved af erfaring, at hvis min pointe skal trænge igennem, så skal jeg på dette punkt lave en gardering: Jeg synes, at rigtig mange af de moderniseringer, der foregår i disse år af ledelsesformer, performance, menighedsmiljøer mv. er rigtig godt og nødvendigt gjort. Vi kan ikke blive i 1900-talsformer med det tempo, samfundet og mentaliteten udvikler sig i. Og jeg tror, at vi i alt for ringe grad har satset på at hjælpe

almindelige menighedsmedlemmer og missionsfolk til at leve evangeliserende.

I denne sammenhæng spørger jeg alene til den ensidige italesættelse og til de forventninger, der knyttes til disse moderniseringer og mobiliseringer. Og jeg spørger til den menneskelige og åndelige stress, det skaber hos enkeltkristne og menigheder, hvis vi skal bære de forventninger, som NT knytter til *ordets* virkekraft – mundtligt i forkyndelse, samtale og sang og fysisk i dåb og nadver.

Hvor bliver Kristus af?

En lumsk sammenligning: Det har været mit privilegium de senere år at møde voksende kirker i Afrika og Asien. Det har gang på gang slået mig, at disse mennesker er både kontekstuelle, mobiliserende og moderniserende. Men de bruger den væsentlige del af deres taletid på *Kristus*. Et lignende træk kan spores, når man læser om vækkelseslederne her i landet i 1800-tallet.

Vestens missionale teologer taler konstant om kontekstualisering og modernisering. Den taletid, der bruges på Kristus, er

Jens Ole Christensen f. 1956

Cand.theol. 1984

Generalsekretær i LM

dalende. På mig virker det, som om der bliver et stærkt stigende fokus på *bruden*, som modsvares af et tilsvarende dalende fokus på *brudgommen*.

Eller sagt på en anden måde: Det virker som om, menigheden *i sig selv* bliver nådemiddel. Jeg er dog blevet gjort opmærksom på, at Luther nogle steder omtaler menigheden som et nådemiddel, og at der kan nævnes nytestamentlige steder, der peger i samme retning.⁵ Som jeg forstår disse steder, så omtaler de menigheden som et nådemiddel, i den grad menigheden er et fællesskab om *evangeliets indhold*, som vi møder i Ordet. Men jeg anerkender, at her er et tema, vi trænger til at arbejde videre med.

Jeg drømmer derfor om, at nogen vil sætte sig ned og gøre det formentlig ret store arbejde, det er, at udarbejde et missionsdokument el.lign., som vil gå positivt ind i den missionale kirketænkning og meget radikalt tænke nådemidlerne med. De, der får det gjort, vil gøre os alle sammen en stor tjeneste.

De forpligtende menigheder

Dette bringer mig til nogle mere praktiske overvejelser:

Det meste af den missionale kirketænk-

ning er vokset i evangelikale miljøer, hvor der er tradition for meget forpligtende og tætte menighedsformer.

Det er der meget godt at sige om. De forpligtende fællesskaber har været gode afsæt for mission og har hjulpet mange mennesker til at bevare troen. Og de synes at være tæt på en nytestamentlig menighedsform.

Der er bare to punkter, som fortjener opmærksomhed, ikke mindst i lyset af, at de nyere menigheder går mod endnu mere forpligtende former med klynger, celler og mikroceller. Og at menighederne samtidig i stadig højere grad bliver handlingsfællesskaber, der tager hånd om flere felter i menneskers liv.

For de første: Bliver der plads til den lille mands lille tro? Til den famlende, svage, delvist-bekendende, som er undervejs. Bliver der plads til bare at "være"?

For det andet: Jeg er mig pinligt bevidst, at ovenstående spørgsmål i høj grad også kan stilles til traditionelle missionshusfællesskaber. Men det fremprovokerer så et andet: Er de nye og forpligtende menigheder gode landingspladser for missionshusenes skuffede børn – der er vant til det forpligtende – men mindre gode til at møde de moderne nomader, som ikke er så indstillet

på det meget tætte og forpligtende?

Kan man forestille sig, at et større fokus på nådemidlerne – og et tilsvarende løsere menighedsbegreb – i det lys i praksis vil gøre menigheder mere missionale og ikke mindre missionale?

- 1 Denne artikel er en bearbejdet udgave af et debatindlæg, jeg holdt på Menighedsfakultetet d. 17. november 2010. Jeg har ikke gjort mig ret meget umage for at skjule den oprindeligt polemiske form.
- 2 Henrik Jensen: *Det faderløse samfund* (Gyldendal 2006) har en nærmere beskrivelse af dette fænomen.
- 3 Asbjørn Aavik: *De venter* (1940)
- 4 Så forekommer det mig også, at Aaviks og Rasmussens sprogbrug kommer tættere på NT's (Rom 1,14-15; 15,2; 2 Kor 5,14; Fil 1,12-18), men det kan jo være, at min tradition har gjort mig blind for andre vinkler.
- 5 Ef 3,18-19 kan nævnes som nytestamentligt eksempel, og Luthers udlægning af 3. trosartikel i Store Katekismus er et kirkehistorisk eksempel. Men i virkeligheden synes jeg, at Luthers formulering støtter min tolkning: "Ved menigheden åbenbarer og forkynder han ordet, så hjerterne bliver oplyst og antændt."

TEMA

Selve evangeliet er på spil

AF PETER OLSEN

Forståelsen af evangeliet, af Guds rige og af kristen mission er i krise. Mange forlag, teologer og missionærer blander ting sammen, som Bibelen skiller ad. Denne artikel forklarer, hvad evangeliet er, og hvad mennesker skal møde, hvis de skal blive frelst.

“Forskellen mellem loven og evangeliet er et særligt herligt lys, som tjener til, at Guds ord bliver ret delt, og de hellige profeters og apostles skrifter bliver rigtigt forklaret og forstået”. Sådan står der i Konkordieformlen (SD 5,1), som er en luthersk trosbekendelse fra 1577.¹

Gud taler til os på to helt forskellige måder i den hellige skrift. Hvis vi ikke er opmærksomme på det, vil vi uvægerligt komme til

at misforstå Guds ord.

På den ene side forklarer Gud os, hvad vi skal gøre, og hvad vi ikke må gøre, ligesom han truer os med dom og død, hvis vi handler i strid med hans vilje. Dette budskab kalder vi loven.

På den anden side forklarer Gud os, hvad *han selv* har gjort til vores frelse. Han tilsiger os syndernes forladelse og barnekår for intet. Dette budskab kalder vi evangeliet.

Sand lære, god forkyndelse, sjælesorg og mission forudsætter altid, at der bliver skelnet ret mellem lov og evangelium. Langt det meste af den vranglære, som den kristne kirke har måttet kæmpe med i tidens løb, har haft den årsag, at nogen har optrådt som forkyndere i menigheden, men uden dette klagørende lys over Guds ord.

Evangeliet i egentlig forstand og evangeliet i bred forstand

Konkordieformlen præciserer samme sted, at *evangeliet i egentlig forstand* er “et godt og glædeligt budskab om, at Gud ikke vil straffe synden, men tilgive den for Kristi skyld”. Men, siger Konkordieformlen, i Det Nye Testamente møder vi også *evangeliet i bred forstand*. Det er hele budskabet om, hvad Jesus gjorde og sagde, mens han levede her på jorden.

Evangelisten Markus indleder sin beretning om Jesus sådan: “Begyndelsen til evangeliet om Jesus Kristus, Guds søn” (Mark 1,1). Alt det, vi derefter læser hos Markus – og i øvrigt også hos Matthæus, Lukas og Johannes – er evangelium, men i meget bred forstand. Forstået på denne måde dækker ‘evangelium’ både det, der i

Afgørende; Det egentlige evangelium kan kun forkyndes med ord.

egentlig forstand er lov, og det, der i egentlig forstand er evangelium.

Når Jesus beskriver Guds almindelige omsorg for sit skaberværk, er der tale om evangelium i den brede betydning af ordet. "Han lader sin sol stå op over onde og gode og lader det regne over retfærdige og uretfærdige... Se himlens fugle; de sår ikke og høster ikke og samler ikke i lade, og jeres himmelske fader giver dem føden" (Matt 5,45; 6,26). Guds almagt og gode forsyn nå ud til alle mennesker, ja, til hele skaberværket. Denne kærlighed har vi gavn af, uanset om vi kender Gud eller ej.

Men Guds kærlighed udfolder sig på to forskellige måder, som vi ikke skal blande sammen. NT giver os også en mere begrænset eller snæver definition på Guds kærlighed: "Deri består kærligheden: ... at han har elsket os og sendt sin søn som et sonoffer for vore synder" (1 Joh 4,10; jf. Rom 5,8). Evangeliet i egentlig forstand er, at Guds søn døde som et stedfortrædende sonoffer for os, idet han tømte bægeret med Guds vrede.² Det gjorde han, for at vi ikke skulle tømme dette bæger. Det kostede Gud dyrt at frelse os fra dommen, og Jesus gik frivilligt ind under denne dom i stedet for os. Han gjorde det af kærlighed til os, for at vi ikke skulle rammes af Guds vrede, men "opnå

frelsen ved vor Herre Jesus Kristus, som døde for os" (1 Thess 5,9-10).

Evangelium i egentlig forstand er budskabet om Guds historiske indgreb på bestemt tid og sted. Fordi der er tale om historiske hændelser, har Gud givet os øjenvidner, som skulle bevidne, hvad de så og hørte.³ Historiske hændelser kan man ikke læse om i naturen. Den fortæller os intet om ham, der døde for vores synder på Golgata en fredag eftermiddag omkring år 30 e.Kr. Det ved vi ingenting om, hvis ingen fortæller os det. Derfor er evangeliet i egentlig forstand en fortælling om, hvad Gud har gjort til vores frelse, da han lagde synden og dommen over på en stedfortræder. Og så er evangeliet for det andet *tilsigelsen* af dette til den enkelte: "Han gjorde det for dig! Dine synder er dig forladt for Jesu skyld!"

Så længe vi ikke har sagt dette til mennesker, har vi ikke forkyndt evangeliet i egentlig forstand.

Evangeliet forkyndes med ord

Tiggermunken Frans af Assisi (1182-1226), citeres ofte for dette: "Forkynd evangeliet; brug om nødvendigt ord!" Meningen er, at vi skal forkynde Guds kærlighed uden ord ved at lade mennesker se vores gode gerninger. Og så langt kan ingen kristen være

uenig i dette citat. Men der er to problemer med det alligevel; et lille og et stort.

Det lille problem er, at Frans af Assisi aldrig sagde sådan. Det findes ikke i nogen af hans skrifter, og vi skal meget langt op i tid, før nogen fandt på at tillægge ham denne udtalelse.⁴

Det store problem er, at det egentlige evangelium *kun* kan forkyndes med ord. Det skyldes, at det frelsende evangelium er fortællingen om Guds konkrete indgreb i historien. Dette evangelium kender ingen af os til, med mindre vi hører eller læser øjenvidnernes beretninger.

Det er ikke nok til frelse på dommedag, at vi i dette liv har erfaret Guds almindelige kærlighed i form af sol og regn, mad og tøj eller helbredelse for sygdom. Selv om Gud har vidnet om sig selv for alle mennesker ved at give dem "regn fra himlen og frugtbare årstider" (ApG 14,17), skal det alligevel forkyndes med ord, at Gud har sendt sin søn som et sonoffer for vore synder. Den, der ikke møder dette budskab, lærer derfor ikke det egentlige evangelium at kende og kommer ikke til frelsende tro på Jesus.

Vi kan ikke selv vælge vores budskab. Jesus har sendt os ud som vidner *både* om Guds almindelige kærlighed; altså evangeliet i bred forstand, som mennesker kender >

Troen; Den lever af klarhed, og den dør, når klarheden forsvinder.

Peter Olsen, f. 1963

Cand.theol. 1996, ph.d. 2009

Lærer i systematisk teologi ved Dansk Bibel-Institut og bibelunderviser i LM

fra naturen, og om det egentlige evangelium, som mennesker intet kender til på forhånd. Hvis vi kun vil fortælle om Gud med vores gerninger, uden ord, så forholder vi mennesker det eneste budskab, der kan frelse dem. Desuden falder vi ind under den dom, som Jesus fælder i Markusevangeliet 8,38: "Den, der skammer sig ved mig og mine ord i denne utro og syndige slægt, skal Menneskesønnen skamme sig ved, når han kommer i sin faders herlighed sammen med de hellige engle". Hvis vi skammer os over ordene om den korsfæstede og opstandne, så vi ikke lader mennesker møde disse ord, vil han skamme sig over os på dommedag.

Skal vi forstå Bibelens missionsbudskab rigtigt, er det afgørende, at vi gør os dette klart. Det er ikke kærligt at forholde sig tavs om det eneste budskab, hvorved mennesker kan blive frelst. Det svarer til at sende nødhjælpsarbejdere ud til en hungerkatastrofe med denne besked: "I skal brødføde de sultende. Brug om nødvendigt mad!"

Scot McKnight om evangeliet

Forudsætningen for at forkynde det egentlige evangelium er selvfølgelig, at man selv har lært det at kende. Men når man læser nyere litteratur om evangeliet, om Guds rige og om mission, kan man få

den fornemmelse, at forfatterne ikke selv er klar over, hvad det handler om. I hvert fald har mange en beklagelig tendens til at sammenblande evangelium i bred forstand og evangelium i egentlig forstand.

Den amerikanske teologiprofessor *Scot McKnight* (f.1953) kan tjene som eksempel. Han siger: "Evangeliet i egentlig forstand er de gode nyheder, at Jesus er Herre og konge, og vi er hans undersåtter".⁵ Adam og Eva skulle have levet i lydighed mod Gud, men vendte ham ryggen. Så valgte Gud et helt folk, for at de skulle virkeliggøre Guds rige. Men også Israel vendte ham ryggen. Til sidst sendte han sin søn, for at vi skal bøje os for ham som Konge og Herre. Når vi gør det, sætter Guds rige sig igennem med fred og retfærdighed til alle. Evangeliet er meget omfattende, siger McKnight. Derfor er det umuligt at give en kort og enkel præsentation af det. Evangeliet inkluderer nemlig alt, hvad Gud gør i denne verden.⁶ I McKnights beskrivelse rummer det egentlige evangelium også alt det, som vi skal gøre for Gud.

Han afviser ikke syndernes forladelse. Det er bare alt for snævert at forstå evangeliet sådan, mener han. Evangeliet i egentlig forstand er – ifølge McKnight – at få Jesus som Herre og Konge, så man lever

i efterfølgelse af ham.

Faren for almenreligiøs mission

Men i virkeligheden er dette evangeliet i bred forstand. Problemet med McKnights store vision er ikke, at den er forkert, men at han gør alt til evangelium. Han roder ting sammen i stedet for at skelne og skabe klarhed. Men troen lever af klarhed, og den dør, når klarheden forsvinder.

Derfor skal det siges klart: *Evangeliet i egentlig forstand er budskabet om, hvad Jesus har gjort for at frelse os fra Guds vrede og dom. Vores kærlighedsgerninger er ikke evangelium, men lov. Når vi kommer til tro på syndernes forladelse, skaber Guds hellige ånd en ny vilje i os til at leve efter Guds lov. Men kærlighed er en konsekvens af evangeliet. Den er udtryk for loven, ikke for evangeliet i egentlig forstand.*

Også i Danmark breder den tendens sig, at evangeliet i bred forstand bliver forvekslet med evangeliet i egentlig forstand. Det 'evangelium', som en del forlag og teologer præsenterer os for i dag, er en sammenblanding, hvor lov bliver til evangelium og evangelium til lov. Tilsvarende bliver den kristne mission almenreligiøs, hvis vi ikke forkynder det egentlige evangelium. Dermed føres mennesker bort fra Jesus.

- 1 Bekendelsen kan læses på norsk i Jens Olav Mæland red.: Konkordieboken, Lunde Forlag 1985 (se s.472).
- 2 Matt 20,22; 26,39; jf. Es 51,17 og Åb 14,10.
- 3 Luk 24,48; Joh 15,27; 19,35; ApG 1,8; 2,32; 3,15; 4,33; 5,32; 10,39-41; 13,31; 1 Pet 5,1; 1 Joh 1,1-3. Apostlene skiller sig ud fra alle senere kristne dels ved deres fuldmagt til at tale på Jesu vegne og dels ved, at de var øjenvidner til Jesu liv, død og opstandelse.
- 4 Father Pat McCloskeys, O.F.M. www.americancatholic.org/Messenger/Oct2001/Wiseman.asp (læst d.18/11-11).
- 5 'The gospel', strictly speaking, is the narrative proclamation of King Jesus... the gospel is the good news that Jesus is that Messiah, that Lord, and that King. We are his subjects... the gospel is all about the Story of Israel coming to its resolution in the Story of Jesus and our letting that story become our story" (Scot McKnight (2011): The King Jesus Gospel. The Original Good News Revisited, Grand Rapids, MI: Zondervan, 58; 141; 153). McKnight er meget populær blandt evangelikale på begge sider af Atlanten, også i Danmark. På SommerOase 2007 underviste han om forståelsen af Guds nåde.
- 6 "There is also no way to sketch the gospel in a minute or two. To grasp the gospel we have to grasp what God is doing in this world" (ibid, 148).

Godt sagt;

Vi kristne er optaget af at afhjælpe al lidelse, især den evige. Hvis vi føler modstand mod at sige *især den evige*, eller hvis vi føler modstand mod at sige *al lidelse*, har vi enten et defekt syn på Helvede eller et defekt hjerte”

John Piper

TEMA

Pejlemærker for en missionnal kirke

AF JENS LOMBORG

Jesus ønsker, at vi i det kristne fællesskab er evangelie-fokuserede. At vi finder nåde til at leve livet i kraft af det glædelige budskab. Og at vi derigennem spreder det glædelige budskab videre til den nulevende generation. Det bør altid være vores primære kald og opgave som Guds menighed.

Vi bruger ordet *mission* på en anden måde end tidligere. Man kan lige så godt vænne sig til det. Tidligere var en missionsaften gerne om Ydre Mission. Nu taler vi om at være *missionale*, dvs. at vi ser os selv som *sendt* af Gud til det nærområde, vi er en del af. Sådan øver vi os i at tænke og planlægge i Skjern Valgmenighed, dog uden at bruge ordet *missional* i daglig tale. Vi bruger nok

mere ordet *sendt*. Og for min skyld kan vi godt droppe ordet *missional*, hvis bare *selve sagen* får lov at blomstre i vores fællesskaber.

En bibelsk sandhed genopdaget

En missionnal kirke er en kirke, der sætter fornyet fokus på en bibelsk sandhed: at være kirke er at *være sendt* med evangeliet. "*Som Faderen har udsendt mig, sender jeg også jer*" (Jesus i Joh 20,21).

Det med *at være sendt* er ikke nogen ny opfindelse. Det er Guds ide! Hentet direkte ud fra Skriftens tale om Jesus, der sender sine disciple, om menigheden som Kristi legeme, om Gudsrigets nærvær i denne sønderbrudte verden, om opstandelses-kraften der virker i menigheden og dermed i verden: Se fx Paulus' bønønske i Efeser-

brevet 1,19-21: at menigheden må forstå "hvor overvældende stor hans magt er hos os, der tror i kraft af hans mægtige styrke. Med den magt virkede han i Kristus, da han oprejste ham fra de døde og satte ham ved sin højre hånd i Himlen, højt over al myndighed, magt, kraft, herskermagt og hvert navn, som nævnes kan, ikke blot i denne tidsalder, men også i den kommende".

Guds opstandelseskraft er til stede i verden i dag. I menigheden. Evangeliets kraft virker i verden nu gennem menigheden som Kristi legeme. Men vi trænger til at besinde os på det på ny.

At være missionnal kirke handler for mig at se om en bibelsk funderet ny besindelse i menigheden på hvad det vil sige at *leve af evangeliet* og *at være sendt med evangeliet*. Den nye besindelse går på, hvordan den lo-

Jens Lomborg; Vi skal forene det at *leve af* det glædelige budskab med det at være *sendt med* det glædelige budskab.

kale menigheds rolle i Guds frelsesplan for verden bliver til konkret praksis i vores lokale sammenhænge. Og på at være i forventning til, hvordan Gud vil bruge opstandelseskraften til at lede mennesker til at elske Jesus. Alt sammen til Guds ære.

Leve af – og sendt med evangeliet

Vores primære kald og opgave som Guds menighed er at leve livet i kraft af evangeliet og derigennem sprede det videre. Ud fra det skal vores tanker formes, vores bønner bedes, vores dagsordener skrives og vores drøftelser og afgørelser finde deres retning.

Tag for eksempel den nuværende kirkelige situation i Danmark, hvor store dele af Folkekirken bevæges bort fra tillid til Jesus og tro på evangeliet og taknemmelighed over Bibelens ord. Hvordan skal vi reagere?

Lad os i første omgang reagere ved at besinde os på *kirkens bibelske grundlag* og den *lokale menigheds sendelse længere ud med evangeliet*.

Mange af os i den Jesus- og bibeleskende del af dansk kirkeliv har været gode til selv at *leve af evangeliet*, men dårlige til at *tænke: hvordan vi når længere ud lokalt?* Men menigheden svigter sit kald ved ikke at tænke evangeliets kraft ind i begge dele.

Sagt på jævnt jysk: Vi skal forene det at

leve af det glædelige budskab med det at være *sendt med* det glædelige budskab. Det er, hvad en missionale kirke ønsker!

Pejlemærker

Jeg har hørt om en amerikansk menighed, der reagerede med tilråbet: *kun evangeliet!*, når de syntes, prædikanten bevægede sig faretruende bort fra Bibelens glædelige budskab om Jesus. Men hvad, hvis vi slet ikke kan blive enige om, hvad evangeliet dybest set er?

Jeg tror, at de kommende år vil rumme en kamp om teologisk definition og territorie-afmærkning i forhold til begreberne missionale og Guds rige og evangeliet. Hvad dækker disse betegnelser over? Den brede folkekirke kan favne begreberne. Studenter på MF og DBI skriver opgaver om det.. Der undervises i det. Missionsbevægelsernes blade omtaler det. Dansk Oases menigheder er optagede af det. Vi er optagede af det i *Netværk for Missionale Menigheder*.¹

Derfor trænger vi til nogle kerneværdier og pejlemærker, som kan hjælpe os til at holde balancen.

De følgende 11 pejlemærker er inspireret af bogen *Vintage Church* af Mark Driscoll og Gerry Breshears (Crossway 2008).

1 En missionale kirke er bibelsk funderet.

Den ikke blot *tror*, at Bibelen er Guds ord. Den forsøger også at leve det ud i hverdagen. Den har tiltro til, at Bibelen er Guds ord. Det betyder, at den fastholder og lever med Bibelen som fundament.

2 En missionale kirke prædiker og praktiserer omvendelse.

Både for troende, som har brug for at blive fornyet i troen og erfaringen af Guds nåde, og for ikke-troende, som har brug for et levende forhold til Jesus for at undgå fortabelsen.

3 En missionale kirke er åben og inkluderende.

Den lukker sig ikke om sig selv. Den prøver at forstå de mennesker, Gud har sendt den til. Den kopierer ikke bare praksis fra andre kirker, men tænker lokalt, og handler derudfra. Og den er bevidst om, at det handler om at forme menighedslivet, relationer og aktiviteter ud fra evangeliet om Jesus.

4 En missionale kirke stræber efter at formidle evangeliet tydeligt.

Når man rejser ud som missionær, forbereder man sig på at møde og forstå nye skikke, sprog og kulturbarrierer på en sådan måde, at man kan gøre en forskel. Det >

Jens Lomborg, f. 1969

Cand.theol. 1999

Præst i Skjern Valgmenighed

Næstformand i Ordet & Israel

samme gælder for en missional kirke i dens lokale sammenhæng. Den er ikke bange for at bruge et forståeligt sprog og synge sange i en nutidig stil. Men en missional kirke ved også, at sand fornyelse af menneskers liv i sidste ende er totalt afhængigt af et møde med Jesus, af et Guds under, af Guds kraft, af Helligåndens tilstedeværelse. Den forsøger at være relevant og autentisk, uden at give køb på Bibelen som øverste autoritet.

5 En missional kirke favner både par og enlige/singler.

Mange kirker 'dyrker' ægteskabet på en usund måde. Billeder af raske, rørige middelklasse-kernefamilier med børn danner sig på nethinden. Aktiviteter er rettet mod familier. Kirkeledere er ofte giftede folk. Men mange danskere er singler. Det vil en missional kirke tage højde for i sin kommunikation og i sin selvforståelse, ved at skabe rum for dem på lige vilkår i menigheden.

6 En missional kirke oplærer kristne til at se sig som sendte.

Den er udadrettet og ønsker, at flere skal få del i fællesskabet med Jesus. Den påtager sig ansvar for at være det lokale redskab til, at evangeliet når længere ud, mennesker kommer til tro, og Guds rige vokser. Den læ-

rer medlemmerne, at de er vidner om Jesus.

7 En missional kirke ved, at den er total afhængig af Gud.

Den ved, at uden Gud er der intet kristent fællesskab. Den tror på Guds ånds virke i dag og beder om Guds indgriben i menneskers liv. Den ønsker at lade nådegaverne blive udfoldet i praksis. Den tror også, at der findes en Djævel, som kun kan bekæmpes og overvindes med Jesus ved sin side.

8 En missional kirke er ikke "af verden".

Den er dybest set en del af Guds rige. Derfor tilbeder den Gud ved at adlyde Jesu ord og have Bibelen som autoritet i liv og lære. Derfor oplærer den de næste generationer i kristen tro. Derfor elsker den de mennesker, den er placeret blandt. Den bruger og bidrager til lokalsamfundet. Den taler imod etiske normer, som er i modstrid med Bibelens budskab om mennesket og Gud.

9 En missional kirke deler ud af sine resurser.

Den er bevidst om, at en af de bedste måder at nå længere ud med evangeliet, er ved at dele ud. At være ødsel og gavmild. Det kan være ved kirkeplantning nye steder, ved at opmuntre til dannelse af nye kristne

fællesskaber på steder, hvor der mangler en tydelig kristen menighed. Eller ved at hjælpe med genoplivningsforsøg af hendøende kristne fællesskaber.

10 En missional kirke er "rodet".

De første menigheder var et sammenrend af en masse forskellige mennesker, jøder og hedninger, slaver og herrer, mænd og kvinder, fattige og rige. Det gav en masse problemer, men også nye muligheder for at leve med evangeliet som det, der gav retning og indhold i livet. Evangeliet udfordrer os nemlig til at tage risikoer, lave forandringer og turde møde modgang og lidelse. Alt sammen for at Gud må æres af flere og flere.

11 En missional kirke er vild med Jesus.

Det siger sig selv. Det er jo Jesus, det hele handler om. Det er Jesus, der er kirkens Herre, troens banebryder og fuldender, hovedet på kirkekroppen, Begyndelsen og Enden, Paradiskongen, Genopretteren, Endetidssdommeren, Vejen, Sandheden og Livet.

1 Københavnerkirken har taget initiativ til netværket, der også rummer flere LM-frimenigheder

TEMA

Byttecentralen

AF ROAR STEFFENSEN

.....

*Hvis der var en byttecentral
i missionærheden
ville jeg være fast kunde*

*Jeg ville bytte min irritation
med mere tålmodighed
min mistro med mere kærlighed*

*På de bageste hylder med de mest slidte ting
ville jeg søge efter
trofasthed og udholdenhed*

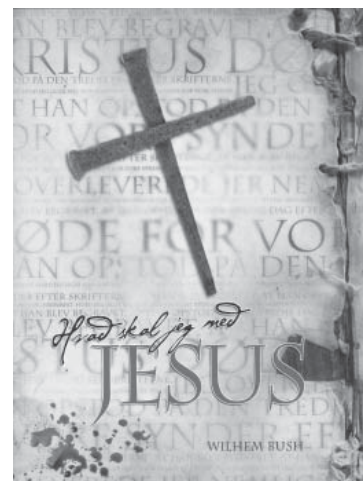
*Uden at nogen så det
ville jeg liste min ligegyldighed
over disken og stille bede
om en stor kasse
med indlevelse*

*På dage med lang åbningstid
ville jeg grundigt gennemrode
alle stativer for visdom
og ydmyghed af den mest
slidstærke kvalitet*

*Hvis bare...
så ville jeg...
Ønsketænkningens stækkede vinger
også for en hverdagsmissionær
der gang på gang
må se sine egne nederlag i øjnene*

*Den eneste byttecentral
jeg kender
er tilgivelsens
– den er til gengæld ægte nok
her bytter jeg ikke brugt for brugt
men får ny nåde
hver gang
for nye fald
og for genbrugsmodeller*

Fra "Ind- og udsigter", LogosMedia 2004

Nyt oplag af bogen

Hvad skal jeg med Jesus?
af Wilhelm Bush

Bogen er gratis og kan bestilles på
www.hvadskaljegmedjesus.dk

15.000 bøger trykt siden april

FOR TROEN

HVERDAG MED JESUS

– OM KALD OG AFKALD

AF FRANK RISBJERG KRISTENSEN

Hvad betyder det at være koblet sammen med Jesus i hele livet? Hvad vil det i praksis sige at være engagerede i og forpligtede på at være Jesus-efterfølgere på fuld tid?

En af de vigtigste tekster om kristen identitet og selvforståelse finder vi i Johanneevangeliet 15,1-8, hvor Jesus udfolder billedet om vintræet og grenene. Læs gerne teksten nu!

Identitet i Jesus

Jeg bliver aldrig helt færdig med denne tekst. Min identitet som en 'Jesus-gren' er ikke noget, jeg bare sådan lige bliver færdig med at forstå og bliver udlært i at leve i. Der er simpelthen så meget identitet og selvforståelse gemt i dette billede af mit Jesus-liv,

at jeg igen og igen må lade mig standse og korrigere.

Billedet har en fantastisk kraft i sig til at vise mig, hvad det virkelig betyder, at jeg er helt filtret sammen med Jesus og hans liv – organisk, åndeligt og eksistentielt. Det er et konkret liv, der leves og udfoldes i dyb enhed med og afhængighed af Jesus.

Jesus-identitet – at være en gren!

Hvad er det vigtigste, som Jesus siger om os i de her vintræs-vers – om din og min identitet? Hovedsvaret finder vi i v.5, hvor Jesus siger: *"Jeg er vintræet, I er grenene. Den, der bliver i mig, og jeg i ham, han bærer megen frugt; for skilt fra mig kan I slet intet gøre"*.

Vores primære identitet og selvforståelse som kristne er, at vi – før alt andet – bliver båret af Jesus. Vi er ét med ham i tro og liv.

Vi er dermed ikke sat til at skulle bære os selv og vores liv og identitet. Vi er i stedet kaldet til først og fremmest at være *grene* på vintræet. Jesus-grene, som bæres af Jesus, og som er podede ind på det livstræ, som han er.

Altså: Det er Jesus, der *bærer os* og giver vores liv mål, retning og et værdimæssigt udgangspunkt. Det er Jesus, der *giver os* vækst og modning i livet. Han giver saft, kraft og næring til at bære værdifulde frugter, som Gud (vingårdsmænd) vil bære ud i verden.

Hvad tænker du lige nu om dig selv og din egen identitet som Jesus-gren? Måske kan du være med på følgende tanker om gren-identiteten:

"Jeg har det rigtig godt med at være en Jesus-gren! Det er Jesus, som skal have lov

Sat på spidsen; Vi vil så gerne have lov til at være selvstændige træer hos Gud.

til at bære mig og mit liv – ikke omvendt. Jeg skal ikke sørge for i kraft af mig selv at holde min tro flot og levende. Og det er utrolig godt og befriende at vide dét og hvile i dét”.

”Jeg er Jesus-gren, fordi Jesus har gjort mig til det ved dåb og tro. Jeg hverken kan eller skal gøre mig selv til en levende og flot Jesus-gren. Enten er jeg en Jesus-gren, eller også er jeg det ikke. Der findes ingen mellemformer, og alt afhænger af, om jeg hænger på Jesus og er ét med hans liv og frelse eller ej”.

”Jeg er totalt afhængig af Jesus. Som han selv siger: *’Skilt fra mig, kan I slet intet gøre’*. Jeg er hverken den retfærdiggørende eller frugtavlere i mit eget liv. Gud er frugtavlere/gartneren i mit liv. Jeg skal lade Gud lede mig, opdrage mig, revse mig, opmuntre mig, opbygge mig ... Jeg skal blive i Jesus, så han kan avle frugter gennem mit liv. Jeg skal lade Jesus varme mit kolde hjerte op igen og igen, så han er igangsætter og drivkraften i mit liv”.

Kald indebærer afkald

Alle de ovenstående tanker er vigtige og rigtige. Det er fuldstændig afgørende for

os, at vi er helt skarpe på, *hvad og hvem* vi er i troen på Jesus og i livsfællesskabet med ham. Men jeg er overbevist om, at alt dermed ikke er sagt om vores identitet som kristne. Der er mere at sige!

Jeg oplever, at vi i vores tid egentlig er gode til at fokusere på, *hvad og hvem* vi er i Jesus. Til gengæld oplever jeg, at vi ret ofte er knap så gode til *at praktisere og være i det*, vi tror og klynger os til hos Jesus.

Det virker som om, at vi ikke altid rigtig vil være helt ved, at det kald, som vi har til at være Jesus-grene, også har et indbygget kald til *at give afkald på noget andet* i sig. Der er et kald til at praktisere *afkald*. Sammen med kaldet til at være Jesus-grene ligger et kald til os om at give afkald på også at ville være alt muligt andet end ”bare” en Jesus-gren.

Sat på spidsen: Når jeg siger *ja* til at være en afhængig Jesus-gren og have min fulde identitet i det, så siger jeg samtidig også *nej* til, at jeg vil være et selvstændigt og uafhængigt voksende træ ved siden af Jesus.

Jeg siger *nej* til at ville være et jeg-centreret træ, som har rødderne plantet selvstændigt i den her verden. Jeg siger *nej* til at ville være autonom og selvbygger i mit eget liv. Jeg siger *nej* til at dyrke den form for selv-

realisering og selvudvikling, som verden tilbyder mig og nærmest kræver af mig. Jeg siger fx *nej* til at indrette mig efter, at det er mine materielle goder, mine pæne vandkæmmede børn, min flotte uddannelse og karriere, mine succes-oplevelser og alt muligt andet, der giver mig min sande identitet og mine holddepunkter her i livet.

Autonom og Guds barn?

Mange af os er mere eller mindre udfordrede på det her punkt. Vi véd godt, at det er totalt uholdbart at ville være et selvstændigt træ uden for Guds have, ude i vildmarken/syndens verden, hvor alle vildskuddene gror på syndens præmisser. Vi ved godt, at man går fortabt af at indrette sig helt på verdens præmisser.

Men! – til gengæld ser det ud til, at nogen af os ofte aser og maser for at få lov til at være små, selvstændige træer *indenfor* i Guds have, hos gartneren. Vi vil så gerne have lov til at være selvstændige træer hos Gud. Vi vil bevare vores eget vækstpotentialer og selv kunne fikse og håndtere livet. Vi vil gerne være autonome og uafhængige, fordi det ligger så dybt i os, som de syndere, vi er.

Vi vil så gerne bevare vores fulde selvstændighed og selvbestemmelsesret i livet >

At ville være et selvstændigt træ ved siden af Jesus inde i Guds have er lige så meget et liv i fortabelsen uden livsforbindelse med Gud, som det at plante sig selv uden for Guds have.

– være 'herre i eget hus'. Vi vil rigtig gerne have gartnerens hjælp, når tingene kører skævt for os, men det er svært at acceptere, at vi har brug for at blive båret hele tiden.

Vi vil egentlig rigtig gerne *være* i Guds have, i Guds nærhed og under Guds omsorg. Men det må bare helst ikke koste 'for meget'. Nåde og omsorg fra Gud er en god ting ... bare ikke hele tiden. 'Alt af nåde' – altid og hele tiden – midt i alle forhold! – dét er for meget (eller for lidt!) for farisæeren i os. Det jo ydmygende. Nåden tager alt mit eget fra mig.

Vi vil egentlig helst bare kunne være Guds børn *uden* at miste for meget af vores ret til selv at definere tingene og være autonome. Vi vil *kort og godt* gerne redde så meget af os selv og 'Gamle Adam' som muligt, så vi kan blive ved med at være og leve, som vi er.

Jeg er herre – og Gud yder service!

Problemet er bare, at *dén* mulighed ikke findes. Jesus har ikke kaldet os til at være små selvstændige *træer* indenfor i Guds have, men til at være *grene* på ham. At ville være et selvstændigt træ ved siden af Jesus inde i Guds have er lige så meget et liv i fortabelsen uden livsforbindelse med Gud, som det at plante sig selv uden for Guds have.

Det er det, fordi jeg i bund og grund 'glider af' på Jesu invitation til at blive helt ét med hans liv og frelse. Jeg 'glider af', når jeg fx siger eller tænker:

"Jeg vil godt have al din nåde og tilgivelse, Jesus, når jeg synes, at jeg har behov for det. Men jeg vil ikke lade dig være helt og fuldt Herre i mit liv, for det vil jeg selv være".

"Jeg vil have lov til at være den synder og det menneske, som jeg altid har været. Du må acceptere mig, som jeg er, og lade mig leve, som jeg har lyst til".

"Din opgave, Gud, er at bære over og være tilgivende og forstående over for os mennesker. Det siger du jo selv, at du er, så lad være med at stille umenneskelige krav til mig. Lad være med at tage min selvbestemmelse fra mig. Lad mig dog bare få lov til at være det selvstændige træ, som du selv har skabt mig til at være. Så skal det nok gå alt sammen – hvis du altså servicerer mig ordentligt med alle dine guddommelige serviceydelser".

I teksten om 'Vintræet og grenene' er Jesus helt tydelig. Der er ikke frelse noget andet

Frank Risbjerg Kristensen, f. 1966

Cand.theol.

Lærer på KFS' ledertræningscenter (LTC)

Formand for Kristent Pædagogisk Institut (KPI)

sted end på Jesus-træet. En Jesus-gren kan vælge at hoppe ned fra træet og slå rødder *uden* for Jesus. Et menneske kan vælge at leve for sig selv, i sig selv og ved sig selv *uden* for Jesus-træet. Men: Jesus kæder dette fuldstændig sammen med fortabelsen: *“Den, der ikke bliver i mig, kastes væk som en gren og visner; man samler dem sammen og kaster dem i ilden”* (vers 6). En Jesus-gren har alt; en selvstændig ‘træmand’ har i virkeligheden intet.

Kaldet til at være Jesus-gren har altså et meget konkret indbygget kald i sig til at give afkald på at ville være alt mulig andet samtidig. Kaldet til at være Jesus-gren og Jesus-efterfølger har et indbygget kald i sig til at være ét med Jesus i alt.

Fornægt dig selv!

Et andet sted siger Jesus noget lignende. Matthæusevangeliet 16,24-26 handler om gren-identitet i praksis – eller hverdagsefterfølgelse:

Da sagde Jesus til sine disciple: “Hvis nogen vil følge efter mig, skal han fornægte sig selv og tage sit kors op og følge mig. Den, der vil frelse sit liv, skal miste det; men den, der mister sit liv på grund af mig, skal finde det. For hvad hjælper det et menneske at vinde hele verden, men bøde med sit liv? Eller hvad kan

et menneske give som vederlag for sit liv?

Hvad har Jesus lige gang i her? Strammer han ikke efterfølgelses-livet lidt meget? Bliver der overhovedet plads til at være *det menneske, jeg er* i efterfølgelsen af Jesus? Skal jeg virkelig fornægte mig selv fuldstændig som kristen?

Ja, det skal du – i hvert fald fornægte en vigtig og meget styrende del af dig selv! Det er helt tydeligt, at Jesus virkelig mener, at der er noget, der skal fornægtes og siges fuldstændig fra over for hos os. Og jeg er overbevist om, at vi skal forstå det meget konkret: Det er nemlig konkret *synderen i mig*, som Jesus beder mig om at fornægte og sige fuldstændig fra over for.

Synderen i mig skal ikke have lov til at leve, herske og regere. Han skal dødes, slås ihjel igen og igen. Sagen er jo, at når vi siger *ja* til Jesu kald om at følge ham, tro på ham og være bundet til ham, så siger vi også samtidig *ja* til hele tiden at være i åben kamp mod synden og Gamle Adam/Eva, som stadig bor i os, og som på mange måder kæmper for at få lov til at overleve og styre.

Jesus siger *ikke*, at vi som kristne skal udradere os selv og være totalt selvudslettende og selvfornægtende som Jesus-efterfølgere. Tværtimod! Det er *synden* i os, han

tager livtag med – ikke vores sande og fulde identitet.

At redde sig selv er at miste sig selv

Pointen er: I fællesskabet med Jesus bliver vi til identitetsfulde mennesker, der kender forskel på godt og ondt hos os selv, og tager konsekvensen af det. Vi har vores primære identitet i, hvad Jesus siger, gælder om os. Vi kan på én gang hvile i Jesus og hvile i os selv. De to ting kan bibelsk ikke adskilles. Det sande vil Jesus kalde frem og forfine; det falske skal dræbes. Som Jesus-efterfølgere går vi efter dét, som er sandt, ret og godt og i livet. Samtidig er vi i åben kamp mod dét, som er falskt, ondt og forkert, især i vores eget liv.

Hovedmeldingen fra Jesus er, at dét menneske, som vil frelse og redde sit gamle syndige liv, ender med at miste *selve livet*, livet med Gud, og går fortabt af det.

Men omvendt: den, der sætter sin lid til Jesus og hans frelse, *finder* det sande, virkelige liv i gren-identiteten. Han/hun giver slip, *giver afkald på* bare at leve på syndens præmisser.

Kald og afkald går hånd i hånd hos en kristen.

FOR TROEN

MENIGHEDENS SKJULTE SKØNHED

AF HENRIK NYMANN ERIKSEN

Alle kristne har erfaringer med det kristne fællesskab, men erfaringerne er langt fra ens. Lige fra begejstring, der kan minde om en forelskelse, til frustration og resignation, som ligner opspillet til en skilsmisse. Vi skal i denne artikel se lidt på, hvad der mere er at sige om den kristne menighed, når de blandede erfaringer er kommet på bordet.

Den uperfekte menighed

Den kristne menighed er et fællesskab af syndere. Ingen kan tvivle på det. Det ligger i selve den kristne grundforståelse, at menigheden er en forsamling af tilgivne syndere. Og vi er stadig syndere, for ingen bliver syndefri i dette liv. Så langt så godt.

Problemet kommer, når vi gør erfaringer af, at det ikke bare er fine ord på et stykke papir. Men de andre – og jeg selv med, hvis ikke den erkendelse ligger i min blinde vinkel – er syndere i meget konkret forstand. Det viser sig i afstumpet smålighed, udpræget tendens til at omtale andre negativt, kliker, selvgodhed og hykleri. Så er den kække lære om, at vi selvfølgelig stadig er syndere, blevet til en belastende *erfaring*, der måske ligefrem truer vores glæde ved at være med i fællesskabet.

Vi oplever menighedens ufuldkommenhed på mindst to områder, nemlig i samværs-kulturen og i erkendelsen af, hvad der er Guds vilje.

Den menneskelige begrænsning og syndens realitet kan komme til udtryk på mange måder i menighedens samværskul-

tur, dvs. den måde vi lever med hinanden på. Det er fx dårlig ledelse, lukkethed over for nye, lav æstetisk sans, ingen kvalitetsbevidsthed, sladder, misundelse, fravær af gæstfrihed og gavmildhed og ringe plads til dem, der er bare en lille smule anderledes.

Den menneskelige begrænsning kan også komme til udtryk i en manglende erkendelse af Guds vilje. Paulus siger jo, at vi erkender stykkevis.³ Men det kan være meget svært at forlige sig med, at medkristne er et andet sted i deres erkendelse, end jeg selv er. Endnu værre er det, når de måske har holdninger, som er ubibelske på et mere eller mindre centralt område. Så kan fællesskabet i høj grad opleves ufuldkomment.

Frustrationen over den uperfekte menighed afspejler sig i de utallige samtaler, som føres hver eneste dag via mail og telefon el-

Opgivende; Frustrationen kan for nogle ende med en lede ved den kristne forsamling og i sidste ende føre til, at man trækker sig helt.

ler hen over spise- eller kaffebordet om tilstanden i det kristne fællesskab, og om de mange forhold, som ikke er i orden. For der er virkelig meget, som ikke er i orden. Frustrationen kan for nogle ende med en lede ved den kristne forsamling og i sidste ende føre til, at man trækker sig helt.

Hvordan håndterer vi denne forstemmede følelse af, at den kristne menighed er (meget) kritisabel og uperfekt? Jeg tror, at der er en hel del at sige om det, men vil her blot gøre opmærksom på et forhold, som vi ofte glemmer, nemlig at rejse spørgsmålet: Hvad ser Jesus egentlig i sin menighed? Den del af svaret, som vi vil se på, er fem aspekter ved menighedens skjulte herlighed.

Det skjulte nærvær

Det vigtigste, der er at sige om den kristne menighed, er, at Jesus selv er til stede: "For hvor to eller tre er forsamlet i mit navn, dér er jeg midt iblandt dem".² I den mindste forsamling af troende er Jesus selv nærværende. Han ses ikke og registreres i det hele taget ikke med de almindelige sanser. En udenforstående, der kigger ind, ser ham ikke, og det er heller ikke altid, at de troende selv tænker på eller fornemmer, at han er der. Men det er han!

Det er han også selvom rummet er 80'er-

agtigt i sin udsmykning, pianisten spiller dårligt, sangen er langsom og ind imellem falsk, kaffen er tynd og forsamlingen kulturelt set langt fra er blandt frontløberne. Det kan også være, at de er alt for gode til at pege fingre ad andre, at de sætter mennesker i sociale og åndelige båse, og at de på mange måder tilsyneladende ikke afspejler Jesus ret meget i deres fællesskab. Ikke desto mindre har Jesus selv meddelt, at han er dér. Ikke på grund af menighedens kvaliteter, men fordi de er samlet om ham. Dette nærvær af den levende Jesus rykker ethvert kristent fællesskab ud af almindelige kategorier for fællesskab.

Paulus udtrykker sagen på en lidt anden måde over for menigheden i Korinth: "Ved I ikke, at I er Guds tempel, og Guds ånd bor i jer".³ Templet var Guds bolig. Her havde han lovet at være nærværende på jorden. Nu er den kristne menighed Guds tempel. Den, som bevæger sig ind i det kristne fællesskab, befinder sig midt i Guds nærhed. Det er selve Bibelens grundløfte, "jeg vil være med dig", som gælder for den kristne menighed uanset, hvor den findes, og hvordan den opleves.

Jesus er nu usynlig for os, og det er han også i menigheden. Det betyder ikke, at menighedens fællesskab ikke kan være en

afspejling af ham, tværtimod. Men grundlæggende er han usynlig. Det vigtigste, der er at sige om en kristen forsamling, er dermed noget, vi ikke kan se. Han er til stede ved sin Ånd, i Ordet, dåben og nadveren, men han er *skjult* tilstede.

Hvis vi skal se på menigheden med Jesu øjne, så skal vi lade denne skjulte kendsgerning spille stærkt med: Jesus er i vores midte!

Den skjulte renhed

Ligesom enhver kristen er ren over for Gud ved troen på Kristus, sådan gælder det også om kirken som helhed: "Kristus har elsket kirken og givet sig selv hen for den for at hellige den ved at rense den i badet med vand ved ordet, for at føre kirken frem for sig i herlighed, uden mindste plet eller rynke, hellig og lydefri".⁴ Det, som gælder for det enkelte kristne menneske, gælder også for den kristne menighed. Ligesom Guds nærvær i den troende også gælder i menigheden, sådan er den kristnes renhed og hellighed i Guds øjne også gældende for menigheden.

Det betyder, at Gud ser sin menighed i Kristus, og dermed skjules alle dens fejl og mangler. Så ser han ikke misundelsen, bagtalelsen, småligheden, lukketheden, hyk- ➤

Jesus er der; Også selvom rummet er 80'er-agtigt i sin udsmykning, pianisten spiller dårligt, sangen er langsom og ind imellem falsk, kaffen er tynd og forsamlingen kulturelt set langt fra er blandt frontløberne.

leriet, klikkerne og alle de andre udtryk for synden, som vi kender og selv bidrager til. Han ser et folk på jorden, som er uden fejl og passer perfekt i hans nærhed.

Denne side ved menighedens skjulte skønhed kan være meget vanskelig at fastholde, når man faktisk oplever, at synden er spillevende hos andre i menigheden. Jeg tror ikke, at der er anden vej til at håndtere dette end at tænke om vores medkristne, som vi gør om os selv. Det er en øvelse i ikke bare at se os selv med Guds øjne, som "ren og retfærdig, Himlen værdig", men også at se og tænke sådan om *de andre*. Det er ikke kun mig, der har en usynlig hellighed og værdighed i Kristus. Det har alle mine trossøskende også.

Ligesom det enkelte kristne menneske er kaldet til at lade den usynlige hellighed komme synligt til udtryk i det levede liv, sådan er det også med menigheden. Denne forpligtelse ophæves ikke af den usynlige renhed, men den usynlige hellighed er fuldkommen, det er den synlige aldrig.

Den skjulte enhed

En af de store vanskeligheder ved, at menigheden består af syndere, er, at kirken er blevet splittet i mange fraktioner. Fra ikke-troendes side har det ofte været en anled-

ning til hån og et argument mod kristendommens sandhed, og hos de troende har kirkens splittelse være årsag til stor sorg. Den kristne kirke fremstår i dag ikke som én, men som mange kirker.

Midt i dette synlige fravær af enhed har NT nogle stærke udsagn om, at der er en usynlig enhed. Jesus taler i sin ypperstepræstelige bøn om enhed mellem de troende på et dybere plan: "Ikke for dem alene beder jeg, men også for dem, som ved deres ord tror på mig, at de alle må være ét, ligesom du fader, i mig og jeg i dig, at de også må være i os, for at verden skal tro, at du har udsendt mig. Den herlighed, du har givet mig, har jeg givet dem, for at de skal være ét, ligesom vi er ét".⁵

Jesu disciple til alle tider er forbundet med ham på et dybt plan, der sammenlignes med enheden i treenigheden. Denne forening med Jesus forbinder alle Jesu disciple med hinanden. Uanset hvor på jorden de er, og i hvilket kirkesamfund de befinder sig, så er alle Jesu sande disciple forbundet i deres forhold til Jesus. Paulus taler ud fra samme sag om at bevare "Åndens enhed".⁶ Alle Jesu sande disciple har Helligånden. Der er kun én Helligånd, og derfor er vi dybt i hjertet forbundet med alle andre, som har den samme ånd.

Denne enhed ligger neden under alle synlige kirkeskel og er et udtryk for, at Jesus kun har én kirke på jord. Der findes i den forstand ikke konfessioner i Guds rige. Alle sande troende har den samme frelser, den samme barneret hos Gud og den samme Helligånd. Så kan det godt være, at vi på grund af forskellige vigtige uenigheder ikke kan være menighed sammen, og derfor har hvert vores "hus". Men i Jesu øjne er hans kirke én, og på dybdeplanet er alle kristne ét.

Det er – ligesom andre sider ved menighedens skjulte herlighed – noget, som vi *tror*, men ikke kan se.

Den skjulte uovervindelig

I Vesteuropa har vi de sidste mange år oplevet, at den kristne kirke har været på tilbagegang. Kirken marginaliseres mere og mere, og bibelsk kristendom er ofte under pres inden for de nationale kirker. Denne erfaring giver let en stemning både i samfundet og i menigheden af, at det kun er et spørgsmål om tid, før kristendommen helt har mistet sin betydning.

Over for mismodet og resignationen er det værd at bemærke Jesu ord om sin kirke på jord: "... dødsrigets porte skal ikke få magt over den".⁷ Dette løfte gælder selv-

Henrik Nymann Eriksen, f. 1965

Cand.theol. 1993

Forstander på Luthersk Missions Højskole, Hillerød

sagt ikke de enkelte kristne menigheder i landsbyer ud over hele jorden op igennem historien. Mange af dem findes ikke mere blandt andet i Nordafrika og Tyrkiet, hvor der tidligere har været mange lokale kirker. Lokale kirker kan lukke, men Jesu kirke, den ene universelle kristne menighed, vil Jesus ikke tillade at gå under på jorden.

Om den så til sidst er trængt op i et sidste hjørne, som den velkendte galliske landsby i Asterix, så vil den altid overleve. Ikke fordi den har en speciel trylledrik eller et andet mirakelmiddel, men fordi Jesus selv bor i sin menighed. Han har overvundet døden og dødsriget, og dødsrigets porte skal ikke igen lukke sig om ham, og derfor heller ikke over hans menighed.

Mod alle odds vil den kristne kirke overleve. Den bærer på en skjult uovervindelig, nemlig den opstandne Kristus selv. Denne skjulte kendsgerning skal give modløse og opgivende kristne nyt mod. Jesu kirke er uovervindelig, fordi den uovervindelig bor i den.

Den skjulte fremtid

I forlængelse af kirkens skjulte uovervindelig ligger dens skjulte fremtid. Nu kan den kristne menigheds fremtid se ynkelig ud både lokalt og nationalt, men der er en

skjult afslutning på kirkens historie. Den skrives, når Jesus kommer igen og nyskaber verden. Så skal selv det mindste og mest ynkelige hjørne af menigheden samles med ham.

Da skal hele den nye verden være en stor kirke, fyldt med Guds nærvær og gennemsyret af Jesus Kristus, så al ufuldkommenhed i tro og liv er blæst væk. Alle de ting, som ofte skyggede for Kristus, findes ikke mere. Den skjulte herlighed skal blive synlig, og de utallige ufuldkomne kristne fællesskaber skal være fuldkomne i kærlighed.⁸ Det er fremtiden for ethvert kristent fællesskab – uanset hvor sort fremtiden kan tage sig ud, når vi regner gennemsnitsalderen ud!

At se det usynlige

Mens vi lever på denne side af Jesu genkomst, vil en væsentlig del af vores erfaringer med den kristne menighed handle om dens ufuldkommenhed. På den ene eller anden måde. Menighedens skønhed vil derimod på lange distancer være skjult for os. Derfor presses troen af erfaringen, og mismodet, frustrationen og resignationen trænger sig på. Da er det tid – og den tid er for mange af os nu! – til at se på menigheden med Jesu øjne. Tid til at tro ordene om

menighedens skønhed, at glæde sig over det og at lade det være energien i arbejdet med forandringer i menigheden – fra ufuldkommenhed til ufuldkommenhed, men dog med håb.

- 1 1 Kor 13,9
- 2 Matt 18,20
- 3 1 Kor 3,16
- 4 Ef 5,25b-27
- 5 Joh 17,20-22
- 6 Ef 4,3
- 7 Matt 16,18
- 8 Åb 21,1-4; 22,22-27

HORISONT

Spalten, hvor redaktionens medlemmer vil forsøge at sætte aktuelle og principielle forhold ind i en større sammenhæng.

Spalten vil også indeholde passager fra den kirkelige debat og klip fra forskellige blade og aviser.

Et valg og dets konsekvenser

Folketingsvalg 2011! Frygt nu ikke, at Budskabet er blevet politisk, men Bibelen forholder sig faktisk også til hverdagslivets mange facetter. Valget ligger nu langt bag os, men disse tanker har en stående aktualitet.

Under valgkampagnen var der rigtig mange input i medierne. Det svirrede med både nye og brudte løfter. Snart flirtede partierne med hinanden, snart frasagde de sig ethvert samarbejde. Mange meninger og spådomme blev bragt til torvs. Og hvad ville det hele ende med? Vi var vist mange, der efter valget var oppe til ud på natten. Vi var vidner til sejrser og nederlagsstemning! Selv var vi vel også ramt af enten det ene eller det andet.

Det var meget tankevækkende, umiddelbart efter og med en bibellæseplan som guide, at blive opfordret til at læse Romerbrevet 13,1-7: "Alle skal underordne sig under de myndigheder, som står over dem, for der findes ingen myndighed, som ikke er fra

Gud, og de som findes, er indsat af Gud".

Havde jeg så ikke lige været vidne til, at Gud indsatte en ny myndighed i vores land? Jo, ærlig talt.

I en kommentar har jeg siden læst: "At staten er Guds tjener betyder ikke, at dens love og ordninger er et fuldgyldigt udtryk for Guds vilje. Men selve det, at der er en ordnet stat, som ved lovgivende og udøvende myndigheder prøver at skabe en ramme om samlivet mellem mennesker, er en Guds velgerning".

I Rom 13 står der videre: "Den, som sætter sig imod dem, der har myndighed, står derfor Guds ordning imod..."

Myndighederne betegnes senere som *Guds tjenere, til dit eget bedste*. Også når det fx drejer sig om betaling af skat, gælder det, at myndighederne er indsat af Gud: "Derfor betaler I også skat, og de styrende er Guds tjenere, når de tager vare på det". At betale skat er altså også at tjene Gud!

To regimenter

Kapitel 13 i Romerbrevet var utroligt vigtigt

for Luthers lære om 'de to regimenter'. Det åndelige regimente sigter med ordet som middel på menneskers frelse. Det verdslige regimente sigter med 'sværdet' i hånden på ordnede samfundsforhold.

Det var helt klart en god afslutning på dagen, på den måde at få sat tingene på plads. Det er jo fantastisk, at det hele er i Guds hænder, han som har al magt i Himmel og på jord!

Der er mange bekymrende tiltag fra den nye regering, især på det kirkepolitiske område. Derfor er det altafgørende, at vi altid har noget meget vigtigt in mente, når det gælder forholdet til myndighederne: "Man bør adlyde Gud mere end mennesker" (ApG 5,29). Derudover er det vigtigt at have for øje, at riger kommer og går, men Guds rige består i al evighed!

LDM

Godt sagt;

Mit råd til de kirkelige kommunikatører er: Tro på, hvad du siger! – og sig, hvad du tror på! Ikke det, som du tror, andre gerne vil høre, eller det, som du tror, kan give kirken succes. *Iben Tranholm*

Ægteskab styrker velstand

Den økonomiske krise i Sydeuropa har bidt sig fast. Især Grækenlands dårlige økonomi har været meget omtalt. I Danmark står det dog bedre til, men vi mærker også krisen hos os.

Vores civilisation er ved at uddø

Økonomisk krise er ikke kun nogle tal på indtægts- og udgiftssiden, der ikke balancerer, men det er ikke mindst mennesker, der rammes af nedskæringer og arbejdsløshed. Alligevel er den økonomiske krise ikke Europas største problem. Det er derimod det manglende forsvar for de europæiske værdier, mener den pensionerede historieprofessor Bent Jensen (BJ) ifølge en artikel i Kristeligt Dagblad d. 29.11.2011.

Europa har mistet sin tro. Både den kristne tro og troen på sig selv – ifølge BJ. Han uddyber det ved at sige, at den europæiske civilisation er ved at begå kollektivt selvmord på to fronter:

Dels har europæerne mistet troen på egne værdier. Og dels er de ved at kapitulere biologisk. Det er muslimske kvinder, der føder fremtidens europæere, mens de kristne

kvinder i stigende grad vælger børnene fra. Af disse to grunde er den europæiske civilisation dømt til at dø, er hans markante udmelding.

Selvom BJ's beskrivelse er markant og unuanceret, har han uden tvivl ret i, at krisen i Europa ikke kun er økonomisk, men stikker langt dybere. Det er da også et faktum, at europæerne nægtede at indskrive den kristne kulturarv i EU's forfatning. Dermed har han ret i, at vi har mistet troen på vores egne værdier. Dette til trods for, at vi har opbygget en enestående civilisation, som vi burde være stolte af.

Ægteskab og økonomisk vækst

Tankevækkende og anderledes opmuntrende var det at læse en anden artikel med overskriften *Ægteskab styrker velstand* (Kristeligt Dagblad d. 5.11.2011).

Ifølge W. Bradfort Wilcox, der er professor i sociologi og leder af et forskningsprojekt vedrørende ægteskab, kan økonomisk vækst direkte knyttes sammen med befolkningens adfærd i forhold til familie og ægteskab.

Forskningen viser blandt andet, at ægteskab tilskynder – især mænd – til at være mere effektive på arbejdsmarkedet end de-

res ugifte kolleger, og kernefamilierne forbruger langt mere end andre husholdninger og bidrager dermed positivt til samfundsøkonomien. At blive og forblive gift synes at hjælpe mænd til at tænke langsigtet. De bruger mere tid på jobbet end på værtshuset. For kvinder gælder det, at de har bedre chancer for at opnå økonomisk tryghed både i deres egne og deres børns liv, ifølge Wilcox. Børn, der vokser op i en stabil familie med gifte forældre, har dermed større chancer for at udvikle sig til veltilpassede og produktive voksne.

Det kan måske lyde, som om jeg kun har tanke for gifte og familier, og ikke de, der af forskellige grunde er enlige. Det er ikke tilfældet. Vi skal værdsætte de mange, der lever alene, også fordi den enlige har nogle muligheder for at tjene Kristus og deres medmennesker, som den gifte ikke har.

Men hvis Wilcox og hans forskere har ret, og det tror jeg, de har, så er der ikke kun brug for økonomiske tiltag til at løse den nuværende krise. Der er også brug for at styrke ægteskaberne, ikke kun for samfundsøkonomiens skyld, men for at fremme det gode liv.

BEKENDELSESSKRIFTER I

DEN APOSTOLSKE TROSBEKENDELSE

AF ASGER CHR. HØJLUND

Der er kirker, der siger, at de ikke har nogen bekendelse, men kun Bibelen. Det passer ikke.

Enhver kirke eller forsamling har noget bestemt, de tror på og siger nej til. Troen vil altid have et mønster. Det ligger bag det, der forkyndes, den måde, man beder på, det, der synges osv. Forskellen er, om det er noget, man vedkender sig og kan sætte ord på, eller ikke.

Den danske folkekirke har fem bekendelsesskrifter: Den apostolske Trosbekendelse, Den nikænske Trosbekendelse og Den athanasianske Trosbekendelse er alle tre fra oldkirken. Og så er der Luthers lille Katekismus og Den augsburgske bekendelse fra reformationstiden.¹

Jeg skal i denne artikel og i fire følgende

prøve at give en kort præsentation af dem. Det kan i sagens natur kun blive til smagsprøver.² I denne artikel skal det handle om Den apostolske Trosbekendelse.

Den apostolske Trosbekendelse

Vi tror på Gud Fader, den almægtige, ...
Vi tror på Jesus Kristus, hans enbårne søn, ...
Vi tror på Helligånden, én hellig almindelig kirke, ...

Hvorfor har vi bekendelser?

Hvorfor har vi overhovedet bekendelser. Når man tænker på, hvor meget Luther slog på "Skriften alene", kan det jo virke lidt underligt – ja i nogles øjne nærmest halvkatolsk.

Og lad det være sagt med det samme, at

bekendelser for os aldrig kan have samme status som Bibelen. Det er igennem Bibelen, Gud taler til os. Det er igennem dens ord og den tilhørende historie, Gud åbenbarer sig. Det gør han i Jesus, hans Søn, og det ord, han betror sine apostle at bringe videre.

I forhold til det er bekendelserne kun tros svar og sammenfatninger. Men det gør dem ikke overflødige. Det er noget af det, som kirkens historie har lært os.

Allerede fra kirkens allerførste tid blev der brug for korte sammenfatninger af troen. Vi har faktisk eksempler på den slags sammenfatninger i Bibelen – læs fx Første korinterbrev 15,3-5. Anledningen kunne være den helt fredelige og dagligdags, at det var godt at have noget at hænge sin tro op på. Man havde hørt ordet og var blevet undervist i troen. Men hvordan skulle man holde

Jesus som menneske; I en gnostisk samtid har det jo været vildt provokerende. Ikke bare det med lidelsen og døden, men også jomfrufødselen.

fast i det – i sit daglige liv og i sit forhold til Gud? Dengang var der ikke mange, der havde bibler! I den situation var det godt med korte huskeremser.

Særligt vigtigt blev det, når der kom folk med nye og afvigende opfattelser af den kristne tro. De opstod jo meget hurtigt i den tidlige kirke, hvor alting var nyt, og tiden var fuld af religiøse ideer. Nogle af dem kunne se meget kristelige ud. Hvordan orientere sig her? Her blev de huskeremser, folk havde lært – fx ved den undervisning, de modtog, da de blev døbt – af uvurderlig betydning. De fungerede som en slags kompas. Når disse nye prædikanter fx hævdede, at GT's Gud ikke var Jesu far, men en fremmed Gud, og at alt det med skabelse og love hørte denne synlige og materielle verden til, som Jesus netop var kommet for at forløse os fra, så havde de noget at holde det op imod. Kunne det nu passe i forhold til det, de havde lært? Det var ikke noget, der overflødiggjorde apostlenes lære og læsningen af deres skrifter, tværtimod.

Efterhånden udkrystalliserede disse huskeremser sig i nogle fælles bekendelser. De er så at sige kondensater (fortættede nedslag, *red.*) af den tro, der bar de første kristne. Det er det, der gør dem så vigtige. Det var denne tro, som hindrede den

kristne tro i at blive opslugt af tidens mange modetanker – og forsvinde sammen med dem. Igennem dens korte ord blev disse kristne bevaret i hele den bibelske fylde: at Gud både er Faderen og skaberen, Sønnen og frelseren, og Helligånden og livgiveren eller helliggøreren. Det er derfor ikke helt ved siden af at sammenligne trosbekendelsen med styresystemet i en computer eller DNA-molekylet i vores celler. Deres ord siger ikke alt og kan ikke stå alene. Men de udgør en vigtig nøgle til, at tingene udvikler sig sundt og med forbindelse til den kristne tros udspring og basis.

Tilblivelse og baggrund

Den apostolske Trosbekendelse er den ældste af vores bekendelser. Selv om den i nøjagtig den form, vi kender, sandsynligvis først er fra omkring 700 e.Kr., går det meste af den meget længere tilbage. Allerede omkring 200 e.Kr. døber man de kristne i Rom på en bekendelse, som næsten er identisk med den. Og før det igen, op gennem 100-tallet, finder man flere bekendelser, som minder om den. Når man tænker på, at apostelen Johannes sandsynligvis dør engang i 90'erne, er vi altså rigtigt tæt på apostlene.

Selv om bekendelsen ikke er blevet til på

baggrund af bestemte stridigheder, men som en sammenfatning af den tro, man skulle døbes på, kan størstedelens tilblivelse i 100-tallet alligevel godt sige noget om dens anliggende.

Vi befinder os da i en religiøst turbulent tid. Det, som særligt voldte de første kristne problemer, var det, man senere har kaldt *gnosticisme*. Det var en livsanskuelse og religiøs følelse, som var fyldt af længselen efter en forløsning fra denne verden. Denne verden var ond, ja den var resultatet af en ond guds værk. Her drev tilfældighed og død sit onde spil. Og i dette spil var menneskene viljesløse fanger. Men den, der nåede frem til den sande erkendelse (græsk: *gnosis*), kunne alligevel løses fra dette fangenskab. Det var netop den forløsning, Jesus var kommet med. Ved at få den samme erkendelse som han, kunne mennesker forløses fra alt det ydre og få del i hans fars åndelige virkelighed.

Med den slags anskuelser fik man store problemer med GT og dets billede af Gud som denne verdens skaber og opretholder. Og man fik i høj grad også problemer med alt det menneskelige ved Jesus: at Guds Søn lod sig føde ind i denne verden, at han døde på et kors, og også det, at han opstod. For det havde jo også noget med legemet >

Asger Chr. Højlund, f. 1951
Cand.theol. 1979, teol.dr. 1992
Professor ved Menighedsfakultetet

at gøre; det som vi – ifølge gnostikerne – netop skulle forløses *fra*. På samme måde havde man også problemer med kirken som en ydre størrelse – dens organisation og embeder, dens ritualer og sakramenter, ja i det hele taget dens mennesker. Det åndelige kunne virkelig ikke rummes i noget så dennesidigt og legemligt.

Tro på skaberen, frelseren og livgiveren

På denne baggrund kan vi måske fornemme, hvor anderledes bekendelsen er.

Først bekendes troen på Gud som skaberen. Det er samtidig en bekendelse til GT's Gud. Den Gud, vi tror på, Jesu Kristi Far, er ikke en helt anden gud. Det er netop Israels Gud, ham der alene er Gud, og som har skabt alt, både himmel og jord. Det i sig selv giver den kristne et helt andet syn på denne verden med dens tilsyneladende tilfældighed og uforståelighed. Verden er villet af ham og skabt af ham.

Han kaldes for Faderen, sådan som ikke mindst Jesus kalder ham. Det siger noget om det forhold, Jesus har til ham. Og det forhold får man del i, når man ved dåben knyttes sammen med Jesus. Sådan må vi se på ham. Så tæt forbundet er vi med ham – selv om han samtidig er den almægtige og

dermed en Gud, vi aldrig kan begribe, men må leve i ærefrygt for.

Derfor er det så vigtigt, at vi også bekendt troen på Jesus som Guds Søn. Det at *bekende troen* på ham siger i sig selv rigtig meget om, hvad man regner ham for: Guds Søn, ja Guds *enbårne* Søn. For det er kun Gud, man *bekender tro* på. Tro og bekendelse er store ord, både i Bibelen og i oldkirken. Det handler om hengivelse og tilbedelse. Og den slags gør man ikke over for hverken ophøjede mennesker som kejsere, eller ophøjede skabninger som engle. I den kvalificerede forstand, som trosbekendelsen siger det, gør man det kun over for Gud. Det er virkelig Gud selv, vi har med at gøre her.

Noget af det, der imidlertid virkelig springer i øjnene, når vi ser på den anden trosartikel, er det, der følger bagefter: ordene om hans undfangelse ved Helligånden, fødsel af jomfru Maria, hans lidelse, korsfæstelse og død. I en gnostisk samtid har det jo været vildt provokerende. Ikke bare det med lidelsen og døden, men også jomfrufødselen. Fordi den jo gjorde Guds Søns komme ind i denne verden så håndfast og konkret.

Med hele fem ord, som femammerslag, bliver det slået fast: "pint..., korsfæstet, død og begravet, nedfaret..." Så vigtigt er dette for trosbekendelsen.³ Det er troens myste-

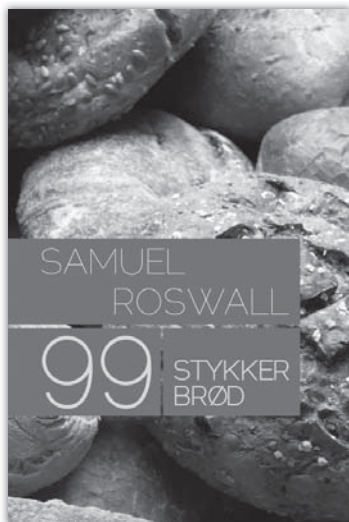
rium og grunden til tilbedelse. Både fordi det er herigennem, Jesus har "købt ... mennesker til Gud af alle stammer og tungemål" (Åb 5,9). Og fordi det er herigennem, vi møder Guds ubegribelige og vidunderlige kærlighed til os mennesker.

På baggrund af den tid, trosbekendelsen blev til i, bliver også tredje trosartikels sammenkobling af Helligånden og kirken ekstra vigtig. Det, at vi bekender *troen* på Helligånden, siger en hel masse om, hvordan vi ser på Helligånden, nemlig som Gud. Han er netop ikke Gud i ophøjet afstand fra denne legemlige verden. Han er en Gud, der kan være så konkret, at han handler igennem en kirke, og som kan komme os så nær, at han tager bolig i os.

- 1 Andre lutherske kirker har en hel del flere – og længere – fra reformationstiden. Hos os nøjes vi med disse.
- 2 Den, der har lyst til at gå mere i dybden, har rig lejlighed til det – fx ved hjælp af bøger af Oskar Skarsaune, Leif Grane, Regin Prenter, Olav Valen-Sendstad og Peder Nørgaard-Højen, som har skrevet indføringer i et eller flere af bekendelsesskrifterne.
- 3 Sådan som det jo også er i den hymne, Paulus citerer i Fil 2,7-11.

Om bogen; Der er både essens og enkelhed over de 99 korte andagter i bogen.

AF BEBBE LINDESKOV OG JENS KRISTIAN LUND JENSEN

99 stykker brød

Samuel Roswall
LogosMedia 2011
208 sider, kr. 199,95

”Forhåbentlig kan nogle ... finde et par korn at tygge på i et stykke brød”. Sådan præsenterer Samuel Roswall sin nye andagtsbog.

Vi oplever, at der netop er både essens og enkelhed over de 99 korte andagter i bogen.

Andagterne er groft sagt bygget op over følgende skabelon:

- Der tages udgangspunkt i en genkendelig hverdagsituation
- Hertil knyttes en refleksion over ét af troens vilkår samt et bibelcitát
- Til sidst samles det hele dele op i en kort, evangelisk konklusion.

Enkel og Kristuscentreret

Sproget er enkelt, der er fx ingen funky vendinger. Pointerne er klare. Forfatterens mellemregninger går ikke via dybdeborende, historisk journalistik eller højtravende teologi. Derimod vinder andagterne ved genkendeligheden i det hverdagsagtige samt enkelheden i form og indhold. Der er altid kun én essens, ét fokus, hvorved pointerne træder desto tydeligere frem.

Indholdsmæssigt er *99 stykker brød* – heldigvis – Kristuscentreret. Hvad Gud *har* gjort for mig, er et omdrejningspunkt. Det er således et refræn i mange af andagterne, at Gud har sagt ja til mig i Kristus. Med andre ord er der således et *hvilefokus* i andagterne. De udfordrer ikke direkte læseren, men så alligevel ... For der ligger en implicit opfordring til at leve det hellige liv i mange af andagtsstykkerne. Disse opfordringer er klart mindre direkte end mange af de nytte-

stamentlige formaninger, men for den, der vil åbne øjnene for dem, er de der. Den allerstørste udfordring for en moderne, travl kristen – nemlig at blive ved med at hvile i det, Jesus har gjort for mig – åbner sig til gengæld tydeligt i alle andagterne.

Kristen erfaring

I læsningen af bogen kommer man fint rundt om mange, centrale trossandheder. Nogle af de evangelisk-lutherske grundsandheder, der tematiseres, er fx troens grundlag, bønnens muligheder og kristens frihed.

Bag det enkle ydre i sprog og indhold mærker man en erfaren kristen. Et langt kristenlivs erfaringer flettes både nænsomt og sjælesørgerisk ind i mange af andagtsstykkerne.

Forlagets intention med udgivelsen er, at den vil invitere læseren dybere ind i det livgivende fællesskab med Jesus. Det synes vi, den gør. Vi anbefaler derfor, at man supplerer sin samling af andagtsbøger med denne bog.

Vi vurderer, at målgruppen er 35+ pga. sproget og eksemplerne, der er anvendt.

Om bogen; Lærerigt at få Larsens historiske tilgang til missionsuger og vækkelsesforkyndelse.

AF EBBE KAAS

En bevægelse i bevægelse

Kurt Ettrup Larsen

Lohses Forlag, 2011

456 sider, kr. 249,95

Jubilæumsbøger er svingende i historisk troværdighed, grundighed og selvkritisk holdning. Indre Missions 150 års skrift, med kirkehistorikeren Kurt Larsen som forfatter, hører så absolut til toppen inden for genren.

Larsen ser tilbage på nogle begivenheder, forløb og udviklinger og prøver at forstå de holdninger, der fandtes i en svunden tid.

Bogen er opdelt i syv afsnit, der hver behandler en tidsperiode. Inden for den pågældende periode beskriver Larsen de afgørende forhold i Danmarks historie og sætter Indre Mission (IM) ind i en sammenhæng, herunder også afgørende træk i dansk kirkeliv.

Præstestyret bevægelse

Indre Mission var de første 40 år Vilhelm Becks tid. Her lægges grunden til, at Indre Mission blev en præstestyret lægmandsbevægelse. Larsen beskriver velovervejet, hvorfor Hovedbestyrelsen blev selvsupplerende. Dog forekommer det måske lidt for tyndt blot at konstatere, at en udemokratisk selvsupplering var kendt i samtidens politik, hvor kongen selv udnævnte regeringen (s.333). Perioden sidst i 1800-tallet var vel præget af en demokratisk foreningstanke, og derfor forekommer selvsupplering faktisk noget besynderligt.

Beskrivelsen af IM omfatter også forholdene i Nordslesvig efter 1864, den danske udvandring til Nord- og Sydamerika, de kirkelige forhold på Færøerne og Grønland. Flot! Lærerigt at få Larsens

historiske tilgang til missionsuger og vækkelsesforkyndelse. Måske kunne der godt være brugt lidt mere plads på selve vækkelsesfænomenet og ikke blot: "Man kan ikke på nogen fyldestgørende måde forklare en vækkelses opståen og udbredelse..." (s.210). Sandt, men man kan vel prøve at give nogle mulige forklaringer?

Kvalificeret beskrivelse

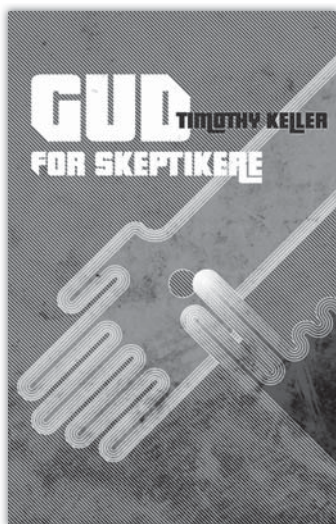
Larsens beskrivelse af de teologiske holdninger inden for Folkekirken opleves meget kvalificeret. Der var måske kun mindre forskelle mellem de store kirkelige bevægelser som IM, grundtvigianerne og Kirkeligt Centrum og ikke de store forkyndelsesmæssige divergenser. Han giver en forståelse for, at det først er inden for de sidste 50-60 år, at der er sket en massiv ændring af præsternes holdninger og forkyndelse.

For at dryppe lidt malurt i bægeret: Larsen nævner selv, at alle arkiver har været tilgængelige for ham. Derfor er det besynderligt, at der ikke er arkivhenvisning i noterne, men næsten udelukkende til Indre Missions Tidende. Den anden dråbe malurt er illustrationerne. Billedmaterialet bruges sparsomt og meget lidt engagerende.

Spændende og lærerig bog.

Om Timothy Keller; Han formår at bruge sin lærdom på en forståelig og relevant måde.

AF ALEX DAHL KARLSEN

Gud for skeptikere

Timothy Keller

Credo i samarbejde med LogosMedia, 2011
352 sider, kr. 299,95

Bogen er primært henvendt til mennesker med en vis skepsis over for kristentroen. Måske derfor er bogen ikke spækket med bibelcitater, men argumenterer på skeptikernes egne præmisser, om end med bibelsk fylde.

Forfatteren forholder sig til almene problemstillinger. Keller er en belæst og vidende person, der formår at bruge sin lærdom på en forståelig og relevant måde. Det giver masser af spændende pointer.

Overraskende svar

Bogen er delt op i to dele adskilt af et 'mellemspil'. Første del kalder han *tvivlens spring*, hvor han drøfter en række typiske indvendinger mod troen. Hans svar har mange overraskende, men – for mig at se – bibelske pointer.

Hans diskussion af evolutionsteorien er jeg dog ikke enig i. Selv om videnskab ikke står som modsætning til kristendommen – i sig selv – mener jeg ikke, at Bibelens gudsbillede har nogen plads til evolutionstankens overlevelse af den bedst egnede, lige så lidt, som man kan kombinere kærlighed med vold og død.

Første del af bogen er altså et forsøg på at rydde typiske indsigelser mod kristendommen af vejen ved intellektuelle argumenter.

Anden del kalder han *grunde til at tro*. Her diskuterer Keller mindre, men prøver i højere grad at lade Bibelen selv sætte dagsordenen med skabelse, synd, nåde og opstandelsen. Her får han sagt mange væsentlige ting, dels med forskellige forfatteres ord og

dels med Bibelens egne ord.

God forståelse af synd og nåde

Han virker dybt forankret i det bibelske menneskesyn og nådesyn. At han får sagt tingene på en anden måde, end jeg ville have gjort, opleves her som berigende.

Anden del skal netop forstås som grunde til at tro. Keller ved godt, at han ikke kan argumentere mennesker ind i Guds rige, men han vil gerne lokke eller prædike mennesker ind i et forhold til Gud.

Til sidst i anden del kommer epilogen, som svarer på, hvordan en skeptiker bliver kristen.

Her er bogens svaghed: Keller har ikke været inde på Guds ords autoritet, men kun forudsat den. Det gør, at han ikke rigtig kan hjælpe læseren videre ... jo, nok til det kristne fællesskab, men ikke til Ordet, hvor eks-skeptikeren kan lære Jesus bedre at kende. Keller opfordrer denne til at tage et forpligtende trosskridt, men ender med at konstatere, at det mere var Gud, der fandt mig end omvendt. Men han fortæller ikke, hvordan Gud finder mig. Her kunne det være tydeliggjort, at Jesus finder mig, ved at Ordet genføder mig.

Fordyb dig i bogen. Der er meget at lære, og den er skrevet med bibelsk fylde, men skriv din egen 'epilog'.

Om bogen; Kierkegaard ser ofte på sagen fra en anden vinkel, end vi traditionelt gør. Det kommer der ofte noget rigtig godt ud af.

AF CHRISTIAN JENSEN

Pligten at elske

Uddrag af 'Kærlighedens gerninger'
bearbejdet til nudansk.

Søren Kierkegaard og Jakob V. Olsen
LogosMedia 2011
94 sider, kr. 99,95

Hos Søren Kierkegaard bliver der gravet dybt, men ofte skal materialet hentes så langt op, at vi ikke får gjort noget ved det. Det er en skam.

Jakob V. Olsen har gjort noget ved det. Han har hentet noget væsentligt af Kierkegaard

op til overfladen i denne bog, som består af to dele. Første del er en generel introduktion til Søren Kierkegaard. Anden del er én af de 18 taler, som udgør *Kærlighedens gerninger*, og som her er gengivet i et lettere tilgængeligt nutidigt sprog.

På opdagelse i huset

Jakob V. Olsen skriver: "Nærværende bog er ment som en kort introduktion til *Kærlighedens gerninger* og som en smagsprøve på Kierkegaards tanker om kærlighed."

Jakob V. Olsen gør opmærksom på, at man ikke kan læse alle Kierkegaards bøger på én gang, men man må tage dem i bidder. Og han foreslår, at vi begynder med en bid af *Kærlighedens gerninger*. Han nævner også, at introduktionen skal forstås som at åbne døren til et større hus. "Når man så er kommet ind i huset, kan man efterhånden gå på opdagelse og lære mere af huset at kende."

Har man læst et par sider af Kierkegaard – og fattet pointen – så er der nok til videre overvejelse i lang tid. Men bliver ikke lige færdig med det, han sætter i gang. Kierkegaard ser ofte på sagen fra en anden vinkel, end vi traditionelt gør. Det kommer der ofte noget rigtig godt ud af.

Kærlighed til det virkelige menneske

Et par eksempler, som har ramt mig:

- "Når dette nemlig er vores pligt, så er opgaven ikke: at finde den elskelige genstand, men opgaven er: at finde den nu engang givne eller valgte genstand elskelig, og at kunne blive ved at finde ham elskelig, hvorledes han end forandres."
- "Når det er pligt i kærlighed at elske de mennesker, man ser, da gælder det om, at man, når man elsker det enkelte virkelige menneske, ikke tilføjer en indbildt forestilling om, hvordan man mener eller kunne ønske, at dette menneske skal være. Den, som nemlig gør det, han elsker jo ikke det menneske, han ser, men igen noget usynligt, sin egen forestilling eller lignende."

Bogen er lille og let at komme igennem. Den giver en god introduktion til Kierkegaard og indeholder mange gode pointer. Samtidig åbner den døren til et stort hus med en masse, der kan udforskes. Hvis den kan give lyst til flere undersøgelser, så er et af dens mål nået. Det tror jeg, den kan. Det er i det mindste sket for mig. Jeg vil gerne anbefale bogen til den, som har lyst til at snuse lidt til Kierkegaards univers. Her er et godt sted at begynde.

Udgiver

Luthersk Mission
Industrivænget 40
3400 Hillerød

Missional og/eller luthersk;

Nye strømninger udfordrer os. Lige nu er *missional* et hyppigt anvendt ord.

Hvad er det nye deri, hvis det ellers er nyt?

Hvordan harmonerer det med en klassisk luthersk forståelse af evangeliet?

Tematiklerne sætter fokus på den udfordring.

Glæd dig også til at læse om hverdagen med Jesus ... og meget andet.

lm

LUTHERSK MISSION

budskabet